ફિસાનએ અજાઇબ
ઉર્ફે
જાનેઆલમ અન્જુમનઆરા.

નાટક તીન બાબકા.

વાસ્તે ગિરોહે વિકટોરિયા નાટકકે,
તસ્નીફ કીયા,
મરહૂમ મુનશી માહમુદ મીયાં
મુતખલ્લુસ બ શૈનફને
ઔર
તીસરી વખ્ત છાપકે ઇજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,
માલેકાંને ગિરોહે વિકટોરિયા નાટકકે હુકમસે
દી. લખમીદાસ ઔર કુાં.ને
જબાને ઉરદુ બ હુર્ફે ગુજરાતી.

શેઅર.
"તકબ્બુર અન્તઝલરા ખ્વાર કર્દ,
બ જિન્દાંને લઆનત ગિરફ્તાર કર્દ."

મુંબઈ:
"ગુજરાતી" પ્રીંટીંગ પ્રેસ.

કીમત છે આંને.

ફિસાનએ અજાઇબ

ઉર્ફે

નેઆલમ અન્જુમનઆરા.

નાટક તીન બાબકા.

વાસ્તે ગિરોહે વિકટોરિયા નાટકકે,

તસ્નીફ કીયા,

મરહુમ મુનશી માહમુદ મીયાં

મુતખલ્લુસ બ રૌનકને

ઓર

તિસરી વખ્ત છાપકે ઇજહાર કીયા વાસ્તે ખાસો આંમકે,

માલેકાંને ગિરોહે વિકટોરિયા નાટકકે હુકમસે

દી. લખમીદાસ ઓર કું.ને

જબાને ઉરદુ બ હુર્ફે ગુજરાતી.

શેઅર.

"તકબ્બુર અજાઝીલરા ખ્વાર કર્દ,
બ જિન્દાંને લ્યાનત ગરફતાર કર્દ."

મુંબઈ:

"ગુજરાતી" પ્રીંટીંગ પ્રેસ.

તખ્તએ નાટક.

ફયરોજબખ્ત........વાલીએ ફરૂકઆબાદ.
સાહિબકરાં...........વાલી શહરે જરનિગાર.
શહપાલ.............અફસરે જાદૂગરાં.
જાનેઆલમ...........પિસરે ફયરોજબખ્ત.
મયમુખિસાલ...........શહરે ફરૂક આબાદકે વજીરકા પિસર.
ખ્વાજાસરા...........દારોગાએ જનાને જાનેઆલમ.

માહેતલઅત........જને જાનેઆલમ.
અન્જુમનઆરા......દુખ્તરે વાલીએ જરનિગાર.
મહેરેનિગાર..........દુખ્તરે અમીર—(નાવારીસ ઔર બિન બ્યાહી.)
સાહેરા..............દુખ્તરે શહપાલ જાદૂગર.

ખ્વાસેં—આહલેકાર—વગયરા.

મુકામ,

ફરૂકઆબાદ—જરનિગાર—કોહેકાફ.

કિસાનએ અજાઇબ
ઉર્ફે
જાનેઆલમ અન્જુમનઆરા.

બાબ પ્હેલા—પરદા પ્હેલા.

દીવાંનખાના.

(માહેતલઅતકા; બયડી હુવી સિન્ગાર
કરના, ખ્વાસોંકા મઅ ખ્વાજા-
સરાકે દસ્ત બસ્તા ખડે રહેનાં.)

ઝીલા—ગત—કર ઠર—તર્જ.

ખ્વાસેં—બન ઠન જોબન કર સિન્ગાર,
ચમ ચમ ચમકા નવ લખા હાર.—બન.
છમ છમ પયજન ખલ ખલ ખાલ,
સૂરત મૂરત તેરી બે મિલાસ,
સાની તેરા જાંની, હોગા ન જિનહાર.—બન.

કલ્યાંન-મુસલ્લસ—કુશાએ મુશ્કિલ—તર્જ.

ખ્વાસ પ્હેલી—તુ રશ્કે પરી ગયરતે હૂર હય,
,, દૂસરી—સરાપા તેરેમે ભરા નૂર હએ,
ખ્વાજાસરા—મીયા મીઠુ નાહકુબી મગરૂર હય.—તુ રશ્કે.
ખ્વાસ પ્હેલી—દહન ગુનચેસા ગુલસે રૂખસાર હય,
,, દૂસરી—ખિત્તે નકશેમે તેરે ગુલઝાર હય,
ખ્વાજાસરા—વ્હો ગુલઝાર જિસમે નિરે ખાર હય.—તુ રશ્કે.

ખ્વાસ પ્હેલી–તુ દુન્યાંમે ઐસી તરહદાર હએ,
ખ્વાસ દૂસરી–તુ ખુબાને આલમકી સરદાર હય.
ખ્વાજાસરા—કહો સચ તો ખૂબોંકી પયગ્જ઼ર.–તુ રશ્કે.

કલ્યાંન—ગ઼ઝલ—મજ઼કૂર તર્જ઼.

માહેતલઅ્ત—બયાં કરતો હમસે અય ખ્વાજાસરા,
કે મુઝસા હસીં કોઇ હય દૂસરા?—બયાં.
જ઼માનેકી તૂ સયર કર આયા હય,
પરખતા હય તૂ ખૂબ ખોટા ખરા.—બયાં.
ખ્વાજાસરા—મલેકા મેરેસે ન્હે પૂછો ન બાત,
હકીકતમે હો આપ આલી સિફાત.–મલેકા.
જિસે કહતે હય વાહદહૂલા શરીક,
વ્હો શાયદ જહાંમે તુમારી હય જાત.–મલેકા.
માહેતલઅ્ત--અરે મત તમસખુરકે કર તૂ કલાંમ,
હંસીકા નહીં વક્ત ન્હે બદ લગાંમ.—અરે.
મેરી બાતકા જલ્દ દે તૂ જવાબ,
વગરનાં તેરા કામ હોગા તમામ.—અરે.
ખ્વાજાસરા—ઉલજતી હો ક્યું? આપ હો લા જવાબ,
હો સબ ખૂબરૂઇયોંમે તુમ ઇન્તેખાબ.–ઉલજતી.
કહો બસ, તો બસ, વર્ન ઔરભી કહૂં,
હો તુમ રશ્કે મ્હાતાબ,ઔર આફતાબ.–ઉલજતી.
જો ઇસ ખૂબીસેભી જિયાદા હો ખૂબ,
મ્આજ઼ અલ્લા, અલ્લાહ હોંગે જનાંબ.–ઉલજતી.

અબિયાત.

માહેતલઅ્ત—ક્યું બેહૂદા કરતા હય યૂં ગુફ્તગૂ,
હમારા નહીં જાનતા દરજા તૂ?
તુઝે જાનેઆલમ પ હય ઇદ્દેઆ,
વ લેકિન ઉસે મંય સમઝતી હૂં ક્યા?

ખ્વાજાસરા—મંય બંદા હું ઉસકા, વ્હો આકા મેરા,
ન કયું ઉસ પ હો મુઝકો ફિર ઇદેઆ?
મિલા તુમકો કિસમતહીસે વ્હો ખુવા,
જો વ્હે આજ દરજા તુમારા હુવા.
કિધર ધ્યાંન હય આવો કુચ્છ હોશમે,
હય તુમસા તો હુસ્ન ઉસકી પાપોશમે.

માહેતલઅત—એ ગુસ્તાખ, મૂઝી, મુવે ખૂન્સે,
યું ફિકે સુનાતા હય હમકો કડે?
તુ કૂડેમે જિન્દાકા જિન્દા ગડે,
તેરી છાતી પર આકે શયતાં ચ્હડે.

(માહેતલઅતકા જૂતીસે મારનાં,
ખ્વાજાસરાકા શોરો ગુલ મચાના.)

મુકફ્ફકા ફિકે.

ખ્વાજાસરા—
અલ્લાહરે મેરી જાન ગઇ, લિલ્લાહરે વ્હાં આવો કોઇ,
હાય! મુવા મંય, હાય! મુવા, મત મારો ખુવા, મત મારો ખુવા.
(જાનેઆલમકા આન કર ખ્વાજાસરાકો
બચાના.)

એ શહજાદે મુઝકો બચા, હાતસે બેગમજીકે છુડા.

અબિયાત.

જાનેઆલમ—કયું ઇસ પર ખફા હો તુમ અએ જાનેમન,
ચલા કોંનસા બદ વ્હે એસા ચલન?

માહેતલઅત—વ્હે ગુસ્તાખ હય બે અદબ બદ શઆર,
વ્હડા કે મુંહ ઇસકો કીયા તુમને પ્યાર.
નહીં લુંગી જબ તક કે મંય ઇસકા જી.
કલેજેમે ઠંડક ન હોગી બીક.

જાનેઆલમ—બયાં મુઝસેભી તો કરો માંજરા,
કેસૂર ઐસા કયા સખ્ત ઇસસે હુવા?
માહેતલઅત—કહું કયા મંય તુમસે અય જાને જહાં,
કીયથા સિન્ગાર આજ મયને યહાં,
પસંદ આયા હય મુઝકો મેરા જમાલ,
તો મંયને સભોં પર કીયા યેહ સવાલ.
મેરેસા હય કોઇ કરીઓ બઇદ?
તો સબને કહા, દીદ હય ના શનીદ.
લગા તબ યેહ કહને મુવા ખૂન્સા.
કીયા હય જિસે તુમને ખ્વાજાસરા.
"કયું ખૂબીકા ઇતના તુઝે જોશ હય,
તેરેસીતો ખૂબોંકી પાપોશ હય."
જાનેઆલમ—આજ અલ્લા બેગમ, વ્હો હય બેશઊર.
અજી ચશ્મે બદ દૂર, હો આપ દૂર.
ખ્વાજાસરા—અજી દૂરતો ઇનપે કુરબાન જાય.
જો રાજાકે મન ભાએ રાની કહાય.
માહેતલઅત—બતાયગા મુઝસી ન યેહ નાજની,
તો જિન્દા ઇસે છોડનેકી નહીં.
ખ્વાજાસરા—બલાએં લું તકસીર કીજે મોઆફ,
ન સચ સચ કહા અબ તલક મંયને સાફ.
ન ખૂબોંકી ખૂબીમે રખ્ખૂ જો ફર્ક,
પસીનેમે ગયરતસે હોવે યેહ ગર્ક.
માહેતલઅત—લગા દેખિયે મારને ફિર યેહ લાફ,
જાનેઆલમ—કયા કહેતા હય, કર દે બયાં સાફ સાફ?
ખ્વાજાસરા—મંય કુરબાંન જાવૂં અય આલી વિકાર,
વિલાયત હય મશરિકમે એક જરનિગાર.
વહાં અન્જુમનઆરા શહજાદી હય,
સદા રંજસે ઉસકો આજાદી હય.

કહૂં કયા, વ્હો કૈસી હય રશ્કે કુમર,
અય સાહિબ, મલેકા હમારી અગર.
કનીઝોંકા ઉસકી નઝારા કરે,
તો એક ચુલ્લુ પાનીમે ડૂબકી મરે.

મુસદ્દસ.

માહેતલઅત—

હંય નિગોડી કૌન વ્હો સદકે મેરી પયઝારકે,
પેચમે આવે જો મેરે કાકુલે બલદારકે,
શર્મ ગારત કર દે ઇન દોડોંસે ઉસકો મારકે.
પાવ ચૂમે મેરે વ્હો બાઝીએ ખૂબી હારકે,
ઉસકા રૂખ મ્હતાબ હય, તો મેરા રૂખ ખુરશીદ હએ,
ઉસકી અબરૂ માહે નવ, મેરી હિલાલે ઇદ હય.

ખ્વાજાસરા—

વારી જાવું, સદકે હો વ્હો કયું નહીં પયઝાર પર?
આપકો હય નાઝ અપને કાકુલે ખમદાર પર.
કયું ન ગયરત ઉસકો ઇન કોડોંકી આવે માર પર,
દિલ વ્હો સાદા લ્હેકા તો હય જીત પર ના હાર પર,
નાં વ્હો માહે નવહી હય, ઔર ના હિલાલે ઇદ હએ,
લેકિન ઇતના જાનતા હૂં, ગયરતે ખુરશીદ હય.

અબિયાત.

માહેતલઅત—

જાનેઆલમ ન દેખિયે મુંહઝોરીયાં મુંહઝોરકી,
બોલો ઇસકો, વર્ના રદ દેખેગા અબ વ્હે ગોરકી.

જાનેઆલમ—

અન્જુમનઆરાકો તુ ઇસ મ્હાસે કહેતા હય સિવા,
પાસ તેરે કયા દલીલ હય ઉસકી અય હબશી બતા?

માહેતલઅત—

વર્ના તેરી જાંન લુંગી, યા મંય દુંગી અપની જાંન,
જલ્દ ઉસ ખિલાફી ખૂબીકા દિખા કોઇ નિશાન.

ખ્વાજાસરા—

બેદલીલ ઇતના મંય તુમસે બ્હડકે કર સકતા કલાંમ ?
દેખ કર તસવીર ર્હે, ગયરતકો અબ ફરમાંવો કાંમ.

(ખ્વાજાસરાકા તસવીર નિકાલકર જાને આ-
લમકો દિખલાના, ઉસકા સકતેકી હાલ-
તમે તકતે રહે જાના, માહેતલઅન્દરા
ત્આજજૂબ હોના, ખ્વાજાસરાકા તમસ-
ખુરસે માહેતલઅતસા મુંહ બનાનાં.)

બાબ પ્હેલા—પરદા દૂસરા.

દીવાંનખાના.

(મંયમૂખિસાલકા શિકાયતે જાનેઆલમ
કરતે આના.)

ઝીન્ઝોટી-ગ઼જ઼લ—કિસીકા દર્દે દિલ.—તર્જ઼.

મંયમૂખિસાલ—

વફાકા દૌર ઉઠ્ઠા, દૌર આયા બેવફાઇકા,
જમાનેમે મજા યારો, નહીં અબ આશનાઇકા.—વફાકા.
હમઆશક માહેતલઅતકે, ઔર ઉસકો જાને આલમ લે ?
દિયા શાહજાદેને હમકો એવજ ર્હે જાં ફિદાઇકા.—વફાકા.
વફાસે કુચ્છ નહીં હાસિલ,જફાપરહી મંય હૂં માઇલ,
બજાહિર દોસ્ત, ઔર બાતિન રખુંગા કજ અદાઇકા.—વફાકા.
યેહી તશવીશ હય હમકો કે મારે જાનેઆલમકો,
સબબ તા માહેતલઅતસે બને કુચ્છ કતખિદાઇકા.—વફાકા.

(મગર ખ્વાજાસરાકે જાનેઆલમકા આન કર
મંયમૂખિસાલસે બગલગીર કરના.)

મજકૂર તર્જ.

જાનેઆલમ—

તબીઅત ઉસ બુતે બેપીર પર બંદેકી આઇ હય,
તસદ્દુક જિસકી સૂરતપર ખુદાકી સબ ખુદાઇ હય.–તબી૦
સફ઼આરા ફ઼ોજે મિજ઼ગાં હય, નિશાકે ચલ રહે હંય તીર,
બિચારા એક દિલ ઔર ઇસ પ દેખો કયા ચ્હડાઇ હય?–તબી૦
કિનાંરા સબસે કરતા હૂં, નહીં હય આબરૂકી ચ્હા,
ચ્હે બહ઼રે હુસ્નસે કરની મુઝે અબ આસનાઇ હય.–તબી૦
ચ્હડાકે અબરૂ કયું બયઠા હય, ઓ ક઼ાતિલ ભલા મુઝસે?
ખીંચી હય તેગ઼ તેરી, મંયનેભી ગરદન ઝુકાઇ હય.–તબી૦
તેરે બિન જાન જાતી હય, મુઝે દીદાર દિખલા દે,
મદદ અય રૌનક઼ે આલમ, દમે મુશકિલ કુશાઇ હય.–તબી૦

મુદસ.

મંયમૂખ઼િસાલ—

ઇસ ક઼દર કયું અય બિરાદર તૂ ભલા ગ઼મખ઼્વાર હય?
સબ જહાંકે ખ઼ૂબોંમે અચ્છી તેરી દિલદાર હય.
તીસપ મિલના ઇસ પરીરૂસેહી ગર દરકાર હય,
તો તેરે હમરહ ચ્હે બંદા ચલનેકો તૈયાર હય.
જાનેઆલમ જાનતા હય તું વફ઼ાદારી મેરી,
સમઝુગા મંય બ્હેતરી, બાઇસ તેરે ખ઼્વારી મેરી.

કત્અા.

જાનેઆલમ—કયા દર્દ હય બલા ચ્હે કોઇ જાનતા નહીં.
ઇસ મર્જ઼કો હ઼કીમભી પ્હેચાંનતા નહીં
સચ હય કે બેક઼રારી મુસીબતમે હય બુરી.
મંય માનતા હું, પર મેરા દિલ માનતા નહીં.

મુદસ.

ખ઼્વાજાસરા—વારી મંય તુઝપ જાવૂં, મત ઇનતા હો બેક઼રાર,
ચંદ રોજ઼મેહી મિલતા હય તુઝકો વ્હો ગુલઉ઼જ઼ાર.

મંય આંસૂ પૂછતા હૂં, તુ રોતા હય ઝારોઝાર,
શહજાદે રાહે ઇશ્કમે હિમ્મત ન અપની હાર.
કયા ગમ હય સાથ જબ તેરે મુઝસા દિલેર હો.
એક ચીખસે ભગા દૂં ગો કેસાહી શેર હો.

પીલુ-ઠુમરી.—બ્યાકુલ જીયરા.—તર્જ.

જાનેઆલમ-સુન ઓ મોરે સૈયા ન ચંયન જીયા પાયરે.-સુન.
મન મોહે લીનો હય મોરા જો મોહનને,
દેખ મૂખ વાકા, સૂખ આયરે.-સુન.
ધૂંડત વાકો, જાવત હું મંયતો,
સંગ ચલે તો દિલ બહેલતા જાયરે.-સુન.
જાનેઆલમકા જાને ચાહાના, માહેતલઅતકા આન કર રોકના.)

જીલા બેહાગ-ઠુમરી.-અચ્છે સૈયાં.-તર્જ.

માહેતલઅત—
મોહે સૈયાં નાં છોડો, માન લો મોરી બાત.-મોહે.
પૈયાં પડું સુનોરે બીનતી હમારીરે,
ચયન ન પાવું દીનો રાત.-મોહે.
પછતાવત હૂં મંય અપને કીયે પરરે,
અબ ન જીદ ન કરૂ તોરે સાત.-મોહે.

આસાવરી-ઠુમરી.—સૈયાંને મોકો ગરવા તર્જ.

જાનેઆલમ—નાહીં મોહે નાહીં અબ બાવરી,
હા! યેહ તસવીરકા હૂં મંય બંદા.—નાહીં.
સરસ રસ આકી પ્રેમકા ચાખૂં,
મજનૂ જીનેકા મોહે તબ આવરી.—નાહીં.
છાંડ મોહે કાહે લીપટત હય તૂ,
તોરી કારી સૂરત કયું દિખલાવરી?—નાહીં.
(જાનેઆલમકા માહેતલઅતસે દામન છુડા કર જાના, માહેતલઅતકા પછડાના.)

મુસદ્દસ.

મંયમૂખ઼િસાલ—

(ખુદસે) ક્યું કર કરૂં ખુદાકા ન શુક્રો સિપાસ મંય,
ધર બયઠે અપની પા રહા હૂં યારો આસ મંય.
જાતા હું ઇસકે સાથ તો અબ બે હ઼વાસ મંય,
પર ઇસકે ખ઼ૂનસેહી બુજાવુંગા પ્યાસ મંય.
મર જાએ વ્હે તો ઇસ્સે નિકલ઼ કર લું આજ મંય,
જિસકો કે સબ હ઼સીંનોકા સમઝા હું તાજ મંય.
(જાના મંયમૂખ઼િસાલકા).

ખ઼્વાજાસરા—લગી બરનેકો દેખો ક્યા આહે! સર્દ,
હુવા સૂર્ખ઼ ચ્હેરેકાભી રંગ જ઼ર્દ.
ઉડી નાજ઼ો નખરેકી એક પલમે ગર્દ,
કે ફ઼રમાંતે હંય સ્આદીએ નેક મર્દ.
"તકબ્બૂર અજ઼ાજ઼ીલરા ખ઼્વાર કર્દ,
બ જિન્દાંને લ્આનત ગિરફ઼્તાર કર્દ."
જાના ખ઼્વાજાસરાકા, માહેતલઅનકા
હાથમે આનાં)

ભયરવી—ગ઼જ઼લ—તેરે સાની અગર.—તર્જ઼.

માહેતલઅત—

હમારા બખ઼્ત સોયા, બખ઼્ત હય-એદાર ગ઼યરોંકા,
જો અપના યાર થા, વ્હો અબ હુવા હય યાર ગ઼યરોંકા.-હમારી.
અય બુલબુલ અબ તેરી ઇસ બાગ઼મે તૌક઼િર હો કૈસી ?
હય માલી ગ઼યરકે, ગુલ ગ઼યરકે ગુલજ઼ાર ગ઼યરોંકા.-હમારા.
ન ક્યું ગ઼યરતકે મારે મંય કુવેમે ડૂબ કર દું જાન ?
લગા દમ ભરને વ્હો યુસુફ઼ સરે બાજ઼ાર ગ઼યરોંકા.-હમારા.
મુઝે હરગાંમ પર જિન્દા કરે ક્યું અબ વ્હો ઠુકરા કર ?
મસીહ઼ા થા જો મેરા, વ્હો હુવા બીમાર ગ઼યરોંકા.-હમારા.
આના શાહ ફ઼યરોજ઼બખ઼્તકા મઅ દરબારીયોંકે.)

પીલુ—લાવની.—દુખી દીસે લાલ—તર્જ.

ફયરોજબખ્ત—

હય કહા મેરા જાનેઆલમ બતલા દો સાહિબ,
અય માહેતલઅત સરકા છતર તેરે, કૈસા હુવા ગાયબ.
(માહેતલઅતકા જેવર ઉતાર દેના.)

માહેતલઅત—

વાલીદ લો સિગાર ય્હે મેરા, લુટ ગઇ હૂં મંય આંજ,
ઔરપે શાહજાદે હુવે આશક, જાતા રહા મેરા રાજ.

ફયરોજબખ્ત—

કર તું તાહમ્મુલ અય મેરી બેટી, હોગા ન ય્હે જીનહાર,
સમઝાવુગા ઉસકો મંય, કયું હોતી હય ગમખ્વાર?

માહેતલઅત—

વ્હો તો રવાંના હો ગય સાહિબ, કિસકો મનાવેં આપ,
લાજિલ હયકે અબ તો મેરી કુબ્ર બનાવેં આપ.

ફયરોજબખ્ત—

અય અહલેકારો ઢૂંડો મેરા કિધર ગયા વ્હો લાલ,
વ્હો જો હુવા ગુમ તો ય્હે સમઝો, શાહી હુવી પામાલ.
(અહલેકારોંકે હમરાહ બેકરારી કરતે
જાના ફયરોજબખ્તકા.)

જીલા—ગજલ.—ઇસ આતશે ધરકને—તર્જ.

માહેતલઅત—

એક બાર તુને મુઝકો અય દિલદાર દી તલાક,
પર મંયને અયશે દુન્યાંકો સૌ બાર દી તલાક.—એક.
જરબફતકે લિબાસ તુઝેબી તલાક હય,
જેવરકો ઔર તુઝકો અય સિન્ગાર, દી તલાક.—એક.
દૌલત તુઝે તલાક હય, હશમત તુઝે તલાક,
સો જા તુઝેબી કિસમતે બેદાર, દી તલાક.—એક.

ઇસ દુન્યાં બેવફાને કિસીસે વફા ન કી,
ઇસકો તો મંયને જાનકે મુરદાર, દી તલાક઼.—એક.
લેતી હું જોગ સોગમે દુરીયે યારકે,
મિલને તક ઉસકે તુમકો અય કુલ કાર, દીતલાક઼.—એક.
(જાના માહેતલઅ્તકા.)

બાબ પ્હેલા—પરદા તીસરા.

જંગલ.

(હો઼જમેસે સાહે઼રા જાદુગરનીકા
બાહિર નિકલ આનાં.)

મુસદ્દસાત.

સાહે઼રા.—જાનેઆલમ શાહજ઼ાદા કરને આયાથા શિકાર,
દેખ કર ઉસકો લગી હય ઇશ્ક઼કી મુઝકો કટાર.
ઇશ્ક઼મે અબ અન્જુમનઆરાકે હો કર બેક઼રાર,
સુનતી હું ઇન રોજ઼ો જાતા હય વ્હો મુલ્કે જ઼રનિગાર.
ઇસ લીયે જાદુકા ચશમા મંયને ય્હે બનાયા હય,
ઇસમે ગર કુદા તો બેશક ઘર મેરે વ્હો આયા હય.
એક બંદર જાદુકા છોડા હય મંયને રાહ પર,
ઘેર કર લાએગા શાહજ઼ાદેકો વ્હો ઇસ ચાહ પર.
જાનો દિલસે મુબ્તેલા હય વ્હો જો રશ્કે માહ પર,
મર મિટેગા બેશક ઉસકી સૂરતે દિલખ્વાહ પર.
ઉસકી સૂરત હો઼જ઼મે જાદુસે મંય દિખલાતી હૂં,
ક઼બ્જ઼ા ઇસ હીલેસે દેખો કૈસા ઉસ પર પાતી હૂં.

(સાહે઼રાકા હો઼જ઼મે ગ઼ર્ક઼ હોના, એક બન્દ-
રકા આન કર હો઼જ઼મે ડુમકી મારનાં,
જાનેઆલમકા આન કર બન્દરકો
હો઼જ઼મે જાતે હુવે દેખ હયરાન હોના)

અબિયાત.

જાનેઆલમ—નહીં માજરા ઐસા દેખા કભી,
વ્હો બન્દરનો ગાયબ હુવા ગિરતેહી!
(જાને આલમકા હૌજકો ખોજસે દેખના,
ઔર ઉસમે અન્જુમનઆરાકા નજર
આનાં, હૌજમેસે સાહેરા જાદુગરનીકા
અન્જુમનઆરાકી તરફ પુકારનાં.)
સાહેરા—અય મેરે આશક ઓ મેરે જાં નિસાર,
તેરાહી થા રોજો શબ બસ ઇન્તેજાર.
ચાહમે ગર ચાહતા હય આબરૂ,
તો ય્હે ચાહમે કુદ, મત કર દેર તૂ.

મુદસ.

જાનેઆલમ—
આહ! કૌન! ય્હે બુત વોહી કિયા જિસને મુઝે રાંમ,
છોડી ખડી હય મુખડે પ કયા જુલ્ફે સીઅહ ફાંમ.
અય અન્જુમનઆરા મેરી દિલદાર ગુલઅંદામ,
મુશ્તાક થા બસ તેરાહી ય્હે આશકે ના કાંમ.
કુદા તેરે ઘરમે કોઇ યું ધમસે ન હોગા,
વ્હો કાંમ હુવા હમસે જો રૂસ્તમસે ન હોગા.
(કુદના હૌજમે જાનેઆલમકા, મહલકી સુરતમે
તબદીલ હોનાં જંગલકા, જાનેઆલમકા
સકતેકી હાલતમે મહલકો તકતે રહના.)
દેસ—ગજલ—જાલિમ મુઝે કૌન.—તર્જ.

જાનેઆલમ—
મંયતો ય્હે તિલસમાતસે હયરાન હુવા હૂં,
પાનીકે રસ્તે દાખિલે અયવાન હુવા હૂં.—મંયતો.
પર મુઝકો જો દિલબર નજર આઇ વ્હો કહાં હય,
દેખ ઉસકી મંય જુલ્ફોંકો પરેશાંન હુવા હૂં.—મંયતો.

ઉસ બુતસે મિલા દે મુઝે જલ્દી અય ખુદાયા,
મંય જિસકે લિયે તારીકે ઇમાન હુવા હૂં.—મંયતો.
(આના સાહેરાકા.)

બરહુન્સ-લાવની-ગુલ ચમનમે બિચ્છૂ—ગર્જ.

સાહેરા-જરા દેખ ઇધરભી તુઝ પર બલ બલ જાવૂં,
તેરી આતશે ફુરકતસે મંય જલ જલ જાવૂં.—જરા.
તુ કરને શિકાર જો આયાથા અય પ્યારે,
લગે તીરાંસે મેરે દિલમે તેરે નજારે,
અય અબરૂ, કમાં, જી હમને તુઝ પ નિસારે,
મેરે સીનેમે જલતી આગ ઉસે તુ બુઝારે,
હૂં મોમસેભી મંય નર્મ ન કયું ગલ જાવૂં.—તેરી.

મજકૂર તર્જ.

જાનેઆલમ—
કયું પડતી ગલે હય મંય નહીં તેરા જાની,
મેરી અન્જુમનઆરાકી દે મુઝે તુ નિશાની.—કયું
જબ આઇ નજર મુઝે હૌજમે ઉસકી સૂરત,
કહું કયા થી કૈસી ચાંદ સરીખી સૂરત,
ન થી મુતલક ભી ઉસ આઇના રૂમે કદૂરત,
હુવા દેખકે બે ખુદ કૈસી વ્હો મહૂરત,
મંયને ઉસકે લિયેહી ખીંચી હય યેહ હયરાની.—મેરી.

કત્આઝ્યાત.

સાહેરા-કૌન હય અન્જુમનઆરા વ્હો મેરી સૌત અય જા
સુનકે નામ ઉસકા હુવી જાતી હૂં મંય ફૌત અય જા
છોડો ધ્યાન ઉસકા, જગે દો મુઝે દિલમે અપને
વર્ને દેખો અજી આએગી મુઝે મૌત અય જાં

જાનેઆલમ—
મૌત જબ તક તુઝે આએગી અય નાપાક નહીં,
તબ તલક જિસ્મ નજીસ હોગા તેરા ખાક નહીં.

અન્જુમનઆરાકી તુ હમસરી કરતી હય ચુડેલ?
ખાકસે હોતી કભી નીસબતે અફલાક નહીં.

ઝીલા બરહન્સ-ગઝલ—બહોત સહી તોરી.—તર્જ.

સાહેરા—અભી છોડ દેગા તુ ઇન્કાર મેરા,
કરૂંગી મંય ગર નામ ઇજહાર મેરા.—અભી.
મંય શાહપાલ સાહિરકી દુખ્તર હું પ્યારે,
હય જાદૂ ગોયા કહરે જબ્બાર મેરા.—અભી.
અભી અન્જુમનઆરાકો વર્ન લા કર,
જલા દૂં, યેહ એક અદના હય કાર મેરા.—અભી.
તુઝે સોંચનેકી મંય દેતી હું મુહલત,
સમઝ સોંચ કર જલ્દ હો યાર મેરા.—અભી.

(સાહેરાકા જાના.)

મુસદ્દસાત.

જાનેઆલમ—
બહોત તશવીશમે હું મંય, હય કૈસી મેરે સર મુશકિલ,
યેહ કહબાકી કરૂં ચાહત તો હોગી ઉમ્ર ભર મુશકિલ.
ન ચાહું ઇસકો ગર તો હોતી હય મઅશૂક પર મુશકિલ,
ઇધર દેખું ઉધર મુશકિલ, ઉધર દેખું ઇધર મુશકિલ.
યેહી બહેતર હય જો મુશકિલ હો, મુશકિલ હો વ્હો સર અપને.
મગર આરામસે બયઠે વ્હો દિલવર મેરી ઘર અપને.

(સાહેરાકા આનાં)

સાહેરા—
જરાતો દેખ મુહ મેરા કોઇ ઐસા હસીં હોગા?
તુ સચ કહે ખૂબસુરત મુઝસા આલમમે કહીં હોગા?
મયસ્સર તુઝકો કિસમતસેહી મુઝસા માહ જબીં હોગા,
તુઝે મન્ઝૂર તીસપરભી મેરા મિલના નહીં હોગા.
તો લા કર અન્જુમનઆરાકો કિસ્સા પાક કરતી હૂં.
તેરે આગે જલા કર ઉસકો અબ મંય ખાક કરતી હૂં.

ફત્આઈયાત.

જાનેઆલમ—
અય દીવાંની પરીરૂ અકલસે હો દૂર તુમ કિતની?
કોઇ દિલસે મેરે પૂછે, કે હો મન્ઝૂર તુમ કિતની?
મિલે મઅશૂક તુમસા, મુઝસા આશક છોડ દે ઉસકો?
અભી હો કમ સમઝ, કમસિન, અય રશ્કે હૂર તુમ કિતની?

સાહેરા—
રશ્કે હૂર ઔર તુમ ગયરતે ગિલમાન અય જાની,
ફિદા તુમ મેરે પર, મય તુમપે હું કુરબાન અય જાની.
મંય બોસે લું તમારે, ઔર મેરે બોસે તુમભી લો,
હુવા હય વસ્લકા આહ! હા! યેહ કયા સામાન અય જાની?

(સાહેરાકા લિપટને જાનાં, જાનેઆલમકા ઇનકાર કરનાં.)

અબિયાત.

જાનેઆલમ—(ખુદસે) ખુદાકે વાસ્તે મુંહ કર તુ કાલા,
હુવા બેજાર મંય શયતાંકી ખાલા.

સાહેરા—મેરા તુ હો ગયા હય યાર જાની,
તો યેહ રખના મેરી તુ એક નિશાની.
તુઝે મંય નકશ એક દેતી હું પ્યારે,
કે જિસકે તાબ્એ જાદુગર હંય સારે.

(સાહેરાકા નકશ નિકાલકર દેના.)

હરએક ખાનેમે હય એક ઇલ્મ લિખ્ખા,
બહાં ઉસકા કરૂ મંય તુઝસે કયા કયા?
હય પેહલાં ઇલ્મ જો યેહ સીમિયાકા,
હય દરજા ઇસ્સે તો કમ કીમિયાકા.
પડા બે જી કિસીકાબી હો કાલબ,
ઉસે જો જિન્દા કરનેકા હો તાલિબ.
તો જી લે જાવે અપના ઉસકે અંદર,
વ્હો કાલિબ જી ઉઠેગા ઇસ્મ સુન કર.

લે અબ જાને હંય હરગિઝ તૂ ન ખા ગ઼મ,
કુચ્છ અરસેમેહી ફિર કર આએંગે હમ.

(બોસા લેકર જાના સાહેરાકા ઔર જાને-
આ઼લમકા નક઼શ દેખ કર ખ઼ૂશ હોના.)

અબીયાત.

કયું નાહ઼ક઼ મુઝે મુશકિલને ઘેરી,
રેહાઇ હાતમે હય મેરે મેરી.
સુલયમાની દી ઉસને મુઝકો તખ઼્તી,
ઇસીસે ઉસકી હોગી જ઼સ્ત બખ઼્તી.

(સાહ઼ેરકા આનાં.)

સાહ઼ેરા—કયું અય પ્યારે મિજ઼ાજ કૈસા હય?
જાનેઆ઼લમ—ચાહિયે જિસ તરહ઼સે વૈસા હય.
સાહ઼ેરા—આવો તુમકો ગલે લગાવૂં મંય.
જાનેઆ઼લમ—તુમકો પાપોશ અબ દિખાવૂં મય.

(પાપોશ દિખલાનાં.)

સાહ઼ેરા—કરતે હો કિસ તરહ઼કી સાહ઼િબ બાત?
જાનેઆ઼લમ—લે ચલે હમ, તુ મલતી રહેના હાત.
સાહ઼ેરા—સોંપતે હો કિસ મુઝે ખ઼ૂશ ખ઼ૂ?
જાનેઆ઼લમ—સોંપા શયતાં અલએહ લાઅ઼નતકૂ.

(જાનેઆ઼લમકા જાને ચહાના, સાહ઼ેરાકા
જાનેઆ઼લમકો રોકના, ઉસકા ઝિડક
કર ચલા જાનાં.)

સાહ઼ેરા—"કસ ન આમોખ઼્ત ઇ઼લ્મે તીર અજ઼મન,
કે મરા આક઼ેબત નિશાંના ન કર્દ."
દેખું હોતા હય કૈસા વ્હો જાં બર,
અપને વાલિદસે કહેતી હૂં જા કર.

(જાના સાહ઼ેરાકા ગુસ્સેમે.)

બાબ પ્હેલા—પરદા ચોથા.

જંગલ.

(માહેતલઅતકા ફકીરી લિબાસમે.)
(દાખિલ હોના.)

આસાવરી જોગીયા-મર્સીયા-સર પીટકે જેનબ-તર્જ.

મહેતલઅત—

દો ઉસકા પતા અય લોગો મુઝે,
દમ જિસકે લિયે મેરા જાતા હય,
ગયા કૌનસે બાગમે ગુલ મેરા,
જો ઢૂંડેસે નહીં પાતા હય.—દો.
કરતી હું પુગા, મંય જાવું કહાં,
નહીં રસ્તા કોઇ દિખાતા હય,
સર પીટકે મર જાતું મંય યહાં,
ચેકી રહે રહે કે જીમે આતા હય.—દો.
સુન મેરા કહીં, ઉસે ચાહા નહીં,
ગર અપના ભલા તુ ચહાતા હય,
મેહેદીકે એવજ આશકકા લહૂ તો,
પયરોંમે વ્હો લગાતા હય.—દો.
તન ખાક મલી, સિન્ગાર જલા,
નહીં તીસ પ રહમ ઉસે આતા હય,
સુખ છોડ દિયા ઔર જોગ લિયા,
અબભી લુત્ફ નહીં ફરમાતા હય.—દો.
બસ્તીસે નિકલ, ફિરી જંગલો જંગલ,
તસકીન નહીં દિલ પાતા હય,
અય વાય સિતમ, વ્હો મેરા સનમ,
ક્યું ગયરસે દિલકો લગાતા હય?—દો.
ચયન આતા નહીં, જી જાતા નહીં,
દિલ બરમ યૂ ચિલ્લાતા હય,

ઐસીતો ખ઼તા નહીં મંયને કિયા,
ક્યું દીદકો તૂ તરસાતા હય?—દો.
(માહેતલઅ઼તકા બેખુદ હો કર ગિર
જાનાં, મંય મુખ઼િસાલકા આનાં.)

અબિયાત.

મંયમૂખ઼િસાલ—ગયા ખ઼્વાજાસરા પાનીકો જબસે,
ન અબતક કૌનસે આયા સબબસે?
(માહેતલઅ઼તકો દેખકર ચોંકનાં.)
યેહ સોઇ હય પરીરૂ કૌન જોગન!
હય ગોયા અબ્રમે માહતાબ રોશન,
(બ ગ઼ૌર દેખ કર).
હય યેહ તો માહેતલઅ઼ત, મેરી દિલબર!
મેરા ઘર બયઠે મક઼સદ આયા હય બર.
કરૂં ઉલફ઼ત મંય અપની ઇસ્સે ઇજ઼્હાર,
યક઼ીં હય અબ કરેગી યેહ ન ઇન્કાર.
(માહેતલઅ઼તકા હોશમે આન કર મંય
મુખ઼િસાલકો બ ગ઼ૌર દેખનાં.)

બ્રહુન્સ મસનવી-પિલા સાક઼િયા.—તર્જ઼.

ફ઼િયા અય મલેકા યેહ ક્યા તુમને હ઼ાલ,
ક્યું સહેતી હો જંગલમે રંજો મલાલ?
જવાંનીકે દીન ઔર યેહ હુસ્નો જમાલ,
ક્યું નાહ઼ક઼ ભલા કરતી હો પાયમાલ.

માહેતલઅ઼ત—અરે હુસ્નો ખ઼ૂબી વ્હો કિસ કામકી,
ન હો જીસ પ ચાહત દિલઆરામકી.
યેહ મેરી જવાની, યેહ મુજપર મલાલ,
મુઝે મૌત દે દે તુ અય જુલ જલાલ.

મંયમૂખ઼િસાલ—અય શાહજાદી ઉલફ઼તકી યેહ રાહ હય,
ઉસે ચાહો, અપની જિસે ચાહ હય.
ઝુકે ઉસે ઝુકિયે, હય મશહ઼ૂર બાત,
રૂકે ઉસે રૂકિયેગા, અય નેક જ઼ાત.

ઉસે હમતો ચાહેં, વ્હો નફરત કરેં?
બલા અપની ફિર ઉસ્સે ઉલફત કરે.
માહેતલઅત—મુઝે ઉસ્સે નફરત તો મુશકિલ નહીં,
મગર કયાં કરૂં, કાબુમે દિલ નહીં.
ગો દુન્યાં હસીનોંસે માઅમૂર હય,
મુઝે જાને આલમહી મન્જૂર હય.
બતા વ્હો કહાં હય? વહાં જાવુંગી,
અગર રૂઠા હય, તો મના લાવુંગી.

અબિયાત.

મંયમુખિસાલ—અય દીવાંની કયા અબ કહું મંય તુઝે,
વ્હો જાલીમતો યે્હે કહે ગયા હય મુઝે.
કિમગ્રે માહેતલઅત જો તુઝકો કહીં,
ઉસે મારના જાનસે તુ વહીં.
માહેતલઅત—યેહી કહે ગયા હય જો વ્હો બરમલા,
ચલા તેગ તૂ, હય યે્હે હાજિર ગલા.
કયા ઇસ્સે જીયાદા મેરાં કદ્ર હો,
કે જી મેરા ઉસ યારકી નજ્ર હો.
મંયમુખિસાલ—અગર ઉસને છોડા તુઝે કયા હય ગમ?
પુજારી હય આલમ, તેરા અય સનમ.
ન દેખા અગર અન્ધેને આફતાબ,
તો હરાગજ નહીં ઉસકી કમ હોતી તાબ.
લે પ્હેલે તો મંય ખુદ તલબગાર હૂં,
દિલો જાંસે તેરા ખરીદાર હૂં.

(માહેતલઅત ગુસ્સેમેં આન કર
ખડી રહેનાં.)

માહેતલઅત—યે્હે કયા બકતા હય તુ અય મંય મુખિશાલ!
નમક અપને આકાકા કર તુ હલાલ.
મંય બીબી હું ઉસકી, અરે બદ લગાંમ,
તુ અદનાસે અદના હય જીસકા ગુલામ.
અરે હક નમકકા સિતમગર સમઝ,
પિદર ઉસકો, ઔર મુઝકો માંદર સમઝ.

મુસદ્દસાત.

મંયમુખ઼િસાલ—

તુઝસે જિસકે પયદા હુવા, વ્હો પિદર મેરા,
માંદર વ્હો સચ્ચી, જિસકે શિકમમે થા ઘર મેરા.
શાહજાદા આશનાઇમે ભરતાથા દમ મેરા,
જબસે હય યાર તેરા, હુવા દરજા કમ મેરા.
વ્હો છોડ કર મુઝે. જો તેરા આશના હુવા,
તો મંયભી જાનો દિલસે તેરે પર ફિદા હુવા.

માહેતલઅ઼ત—

હય ઉસકો મેરી ઇ઼જ઼્ઝ઼તો હુરમતકા ઇખ઼તિયાર,
કયું કર હો તુઝસે બ્હડકે ન વ્હો મેરે પર નિસાર?
મંય બીબી ઉસકી એક, વ્હો હય એકહી મેરા યાર,
તુઝસે હંય ઉસકે આશના, આ઼લમમે સૌ હજ઼ાર.
વ્હો મેરા, મંય હું ઉસકી, વ્હો હય તન, મંય જાન હૂં,
વ્હો ગુલ હય, મંય હું બૂ, વ્હો મકીં, મંય મકાંન હૂ.

મંયમુખ઼િસાલ—

ઇ઼જ઼્ઝ઼તકા તેરી જબકે ઉસે ઇખ઼તિયાર થા,
તબ ગ઼યર પર સિવા તેરે કબ વ્હો નિસાર થા?
ગો લાખોં ઉસ પ મરતેથે વ્હો તેરા યાર થા,
નિત ચાહ તેરીથી સદા તેરાહી પ્યાર થા.
અબ ઔર પર મુવા વ્હો, તુઝે ઔર ચાહિયે,
જો ઉસકા તૌર હય, વ્હો તેરા તૌર ચાહિયે.

માહેતલઅ઼ત—

હો અય પલીદ તુઝકો મુબારક ય્હે તેરા તૌર,
હો દૂર, વર્ને મુંહસે સુનેગા મેરે કુચ્છ ઔર.
અય લઅ઼ાનતી જો પહેલેસા આજ હોતા મેરા દૌર,
ય્હે કહેનેકી સજ઼ા તુઝે કયા હોતી, કર તુ ગ઼ૌર:
અફ઼સોસ! હમસે કયું વ્હો પિયારા બિગડ ગયા
બન કર નસીબ હાય! હમારા બિગડ ગયા!,

મંચમુખિસાલ—બિગડા નસીબ હું મંય બનાને કે વાસ્તે,
હાજિર હું તેરે નાજ઼ ઉઠાને કે વાસ્તે.
આયા હું તુજસે દિલ મંય લગાને કે વાસ્તે,
આગોશ વા હય તુજકો લે જાનેકે વાસ્તે.
ચલ મેરે સાત તુઝપ રહુંગા નિસાર મંય,
પ્હેલેસે અફ઼જૂં તેરા કરૂંગા વિકાર મંય.

અબિયાત.

માહેતલઅ઼ત—બીબીકો અપની સાથ તુ લે જા અરે પલીદ,
જાનેદે મુઝકો હો તુ મેરેસે પરે પલીદ.

(માહેતલઅ઼તકા થોંસા માર કર
બાગ જાનાં)

મંચમુખિસાલ—નાફ઼હમીસે તુ માર ગઇ મુઝકો નાબકાર,
અબ હાતસે ક્યા હોગી રેહા મેરે બદ શઆ઼ર.

(મંચમુખિસાલકા ગુસ્સેમે માહેતલ-
અ઼તકે પીછે જાનાં.)

બાબ પ્હેલા—પરદા પાંચવા.

બાગ.

(જાનેઆ઼લમકા તલાશે યારમે
મીરકીં લિબાસમે આનાં.)

હેસ—મુસ્તેજ઼ાદ—ઇસ ઝ઼રફ઼ને મારો—તર્જ઼.

જાનેઆ઼લમ—

આજ઼ારે મોહબ્બતસે હો બીમાર ન કોઇ,
યેહ મર્જ઼ બુરા હય.
ઇસ દામમે યા રબ હો, ગિરફ઼તાર ન કોઇ,
યેહ મેરી દોઆ઼ હયે.—આજ઼ારે.

યુસફ્‌ભી અગર ઇશ્ક હો તો ચાહ ન કરના,
બ્હેતર હય કે મરના,
હો મુફ્ત વેહ સૌદેકા ખરીદાર ન કોઇ,
વેહ સખ્ત બલા હય.—આઝારે.
ઇસ ઇશ્કમે કયા કયસ ઔર ફરહાદને પાયા,
જી અપના ગંવાયા,
પર ઉનકો મિલા યાર વફાદાર ન કોઇ,
ફિર ઔર તો કયા હય?—આઝારે.
મુઝસેભી વતન બાઇસ ઇસી કેહી છુટા હય,
આરામ લુટા હય,
જૈસા હુ મય બેકસ યું હો નાચાર ન કોઇ,
નિત રંજ નયા હય.—આઝારે.
(મેહેરનિગારકા મઅ સહેલિયોંકે
સયરકો આનાં, ઔર જાનેઆ-
લમ પર નજરકા પડનાં.)

અબિયાત.

મેહેરનીગાર—
કયા તને નાજુક હય, જાંકોભી હસદ જિસ તનપે હય,
હય બદન કયા ગોરા, વાહ! તહે જિસકી પયરાહનપે હય.
(જાનેઆલમકા મેહેરનીગારકો દેખ
તઅજ્જુબ હોનાં.)
જાનેઆલમ—કયા બાહરે હુસ્નકી હય કમર પેચોતાબમે!
વ્હે પેચોતાબ કબ હય ભલા મોજે આબમે?
(મઅ સહેલિયોંકે મેહેરનીગારકા
જાનેઆલમકી નજદીક જાનાં.)

કલ્યાન ભોપાલી—આપકા મુસ્તાક હું.—તર્જ.

મેહેરનીગાર—હય અરે તુ કૌન, કયું આયા યહાં?
કહા હય તેરા નામ, રહેતા હય કહાં?

કિસને મેરે બાગમે લાયા તુઝે,
ખૌફ જીકાભી નહીં આયા તુઝે?
ઔર નહીં આલમમે કયા તુઝકો મિલી,
કી જો મેરી લૌંડિયોંસે દિલલગી?

જાનેઆલમ—કામ કયા અપના કહૂં, ના કામ હૂં,
ઔર જો પુછો નામ તો, ગુમ નામ હૂં.
મજનૂ હૂં, મસકન બિયાબાં હય મેરા,
હો મુબારક તુઝકો રહે ગુલશન તેરા.
નિકલે હંય હમ સલતનત પર ખાક ડાલ,
કયા હંય શયખ્વાસેં તેરી, તુ કયા હય માલ.

અબિયાત.

(૧) સહેલી—કિતના હય મુંહ જોર રહે ખાના ખરાબ,
આપસે ગુસ્તાખી કરતા હય જનાબ.
(૨) સહેલી—અહલેકારોંકો યહાં બુલવાયે,
ઇસ મુવેકો કયદ તુમ કરવાઇયે.

જાનેઆલમ—બકતી હય તુ રહે અય બેઇમાન કયા?
બાપકા તેરે કિયા નુકસાન કયા?
કયા તુમારી જુલ્ફોંકે હું ધ્યાનમે?
ભેજતી હો તુમ કિસે જિન્દાનમે?

મેહેરનીગાર—મંય હું હાકિમ ઇસ જગેકી અય હુઝૂર.
હોશ રખકે બાત કીજેગા જુરૂર.
જાનેકા મત કીજેગા સાહિબ ખિયાલ,
હય રેહાઇ આપકી અબ તો મહાલ.

જાનેઆલમ—રખિયેગા અપની હુકુમત અપને ઘર,
હાકિમોંસે કયા ફકીરોંકા હય ડર?
કયદ હમકો કો કર સકતા નહીં,
રોકનેસે તેરે રૂકતે હંય કહી?

(૧) સહેલી—હય મુવે કંગાલકો કિતના ગુરૂર,
કયું તાહ્મુલ કરતે હંય અબ અય હુઝૂર ?

(૨) સહેલી—ગર મુઝે દો હુકમ અય સાહિબ જમાલ,
મારે જુતોં, કે ઉડા દું સરકે બાલ.

જાનેઆલમ—માર જૂતે ઉસકો જા કર ઓ ચુડેલ,
જિસને તુઝસે ઇશ્કકા ખેલા હો ખેલ.
અદના હય લોંડી અરી તુ બે અદબ,
થૂંકું મંય તેરી મલેકા પરભી કબ ?

મેહેરનીગાર—બીચમે કયું કરતી હો બકબક ભલા ?
તુમને નાહક કર દિયા ઇસકો ખફા.
વર્ન યેહે હય માહરૂ શીરીં કલામ,
ફિકરે દિલચસ્પ હંય ઇસકે તમામ.

(સહેલિયોંકા એક બાજૂ હો જાના.)

ખયર સાહિબ ઔરભી દો ગાલિયાં,
કંદસે મીઠી હંય હમકો ગાલિયાં.
ચલિયેગા માહફિલમે મેરી શૌકસે,
એક શબ મહેમાન રહિયે ઝૌકસે.

જાનેઆલમ—મંય હુ મિસકીં, ઔર તુમ સરદાર હો,
કયા મેરી મહેમાનીસે હાસિલ કહો ?
મંય ફકિર હું મુઝસે મત ઉલફત કરો,
તુમ અમીર ઉમરાઓંસે સોહબત કરો.
કૈસે હોં ઘર આપકે મેહેમાન હમ ?
હાં મગર હંય લાયકે જિન્દાન હમ.

મેહેરનીગાર—
ઘર તેરા મેરે દિલમે હય, અય જાં સમઝ ઇસે,
મેહેમાસરા સમઝ તુ, યા જિન્દાં સમઝ ઇસે.

(સહેલિયોંકા આપસમે બાતેં કરનાં.)

(૧) સહેલી—

લો અય ખુવા યહાં ર્‌હતો ગુલ ઔર ખીલ ગયા,
ઇસ મર્દવેસે દિલહી મલેકાકા મિલ ગયા.

(૨) સહેલી—

દીવાંની સચ કહે, હય મેરે સરકી તુઝે કસમ,
• દયરે જેહાંમે હોગા કોઇ ઐસાભી સનમ?

મેહેરનીગાર—

દેતે નહીં કયું યાર મેરી બાતકા જવાબ?
ખિઝ મતમે દસ્તબસ્તા ખડીહૂં મંય અય જનાબ?

જાનેઆલમ—

હકિમ હો હાકિમીમેહી અપની અડે રહો?
કયું દસ્તબસ્તા આગે હમારે ખડે રહો?
જોગી હંય હમ, ર્‌હે જિસકે લિયે લે લિયા હય જોગ,
વ્હો જબ તલકા મિલે નહીં, તબતક મિટે ન સોગ.

મેહેરનીગાર—

આપ પર હમ મરેં, ઔર ઔરોંકી હય ચાહ તુમ્હે,
અબ તલક ઇશ્કકી માઅલૂમ નહીં રાહ તુમ્હે?
ગયરોંકો છોડકે ધ્યાંન હમસે રખો યારીકા,
દેખો પાવોગે મજા હમસે વફાદારીકા.

રૂબાઇયાત.

જાનેઆલમ—

દે ચુકે દિલ જિસે, વ્હો લે ચુકા હય દિલ અપના,
નામ મશહૂર હુવા દહરમે બેદિલ અપના.
દી હુવી શયકો ભલા કિસ તરહ લેં વાપસ હમ?
ર્‌હતો દસ્તૂર નહીં દૂર શિમાઇલ અપના.

મેહેરનીગાર—

કૌન હય વ્હો જરા ઉસ્સેતો ખબરદાર કરો,
જિસ પે તુમ મરતે હો નામ ઉસકાભી ઇજહાર કરો.
ખૂબસુરત વ્હો અગર હમસે જીયાદા હોગા,
જેબા હય હમસે અગર આપ ફિર ઇન્કાર કરો.

સુદસ.

જાનેઆલમ—

અન્જુમન આરા હય નામ ઉસકા, હું મંય જિસપે ફિદા.
દયરે આલમમે હય બેમિસલ સનમ નામે ખુદા.
દેખતા હું જો તસવ્વરમે કભી ઉસકા લકા,
બેતહાશા યહે નિકલતી હય મેરે મુંહસે સદા.
જુલવએ હુસ્ન ખુદાદાદ જરા દિખલા દે,
મુનકિરેંકોભી સનમ શાને ખુદા દિખલા દે.

ખુમ્સા.

મેહેરનીગાર—

વાકેઇ અચ્છોં પ અચ્છે હોતે હય જાંની નિસાર,
આપકે લાયક તો હય બેશક વોહી અય ગુલ ઓજાર.
પર મિલેગી કયા તુમ્હે આસાનીસે વ્હો નૌબહાર?
અન્જુમનઆરા હય શહેજાદીએ મુલ્કે જર નિગાર.
હોશ ઉસતક પ્હોંચનેકો હય ફરિસ્તોંકે ફરાર.

સુદસ.

જાનેઆલમ—

મંયભીતો ગવ્વાસ હૂં, વ્હો હય દુરરે દરિયા અગર,
બુલબુલે શયદા હું મંય, વ્હો હય ગુલે યકતા અગર.
વાંભી જાવુંગા, મકાં હે લા મકા ઉસકા અગર,
જુસ્તજૂમે ઉસકે, મેરા જીભી જાવેગા અગર.
હર તરફસે, હર રવિશ, કુએ સનમમે જાવુંગા,
વ્હો અદમમે હોગા, તો મુલ્કે અદમમે જાવુંગા.

(જાનેઆલમકા જાને ચાહના, મેહેરનીગાર, મિન્નતો આજજી કર કર રોકનાં.)

જીલા ભોપાલી—નાજુક હય તોરી જાન.—તર્જ.

મેહેરનીગાર—

અરે કૌલો જોબન થારો યાર, પડો બીપતામાં નહીં યાર.—અરે.
તેહારો ફુલસો મુખડો હાય, ધૂપસે ન કહીં મુરઝાય,
નાહીં સિધારોજી યાર.— અરે

બરહન્સ-ઠુમરી—રામ તોરે નામકી ધૂમ મચાઇ.—તર્જ.

જાનેઆલમ—કરો ઇસ તરહસે ન તુમ બેકરારી,
અય મેરી પ્યારી, ચાહને તુમારી,
ઘુભાઇ તબીઅત હમારી.—કરો.
મિલું અન્જુમનઆરાસે જબતલક મંય,
કરો સબ્ર તબતક અય પ્યારી,
મિલ કર મંય ઉસ્સે, તુમસે મિલુંગા,
લો રૂખસત હય અબ તો હમારી.—કરો.

(જાનેઆલમકા જબરદસ્તીસે જાનાં,
મેહેરનિગારકા ગશ ખા કર ગિરનાં,
સહેલિયોંકા હયરાંન હોના.)

તમામ હુવા બાબ પ્હેલા.

બાબ દૂસરા—પરદા પ્હેલા.

હયબતનાક ગુફા.

(અન્જુમનઆરાકા બેકરારી કરનાં.)

કવ્વાલ-ગઝલ—રસ્તેમે ફકકે જો.—તર્જ.

અન્જુમનઆરા—
આઇ બહાર બાગમે બુલબુલ કફસમે હય,
સૈયાદભી લિયે છુરી અપની હવસમે હય.—આઇ.
શહપાલ જાદુગરને ઉઠા લાયા હય મુઝે,
અફસોસ જાન મેરી પડી ઉસકે બસમે હય.—આઇ.
કહતા હય મુઝ મેરેસે કર આશનાઇ તૂ,
અબ આબરૂ મેરી મદે ફરિયાદે રસ્મે હય.—આઇ.

(દાખિલ હોના શહપાલ જાદુગરકા.)

મજકૂર તર્જ.

શાહપાલ—

પ્યારી કુબૂલ કર મુઝે, ક્યું પેશો પસમે હય ?
ફિર જરનિગાર કુમ્રમે ચલ, કયું કફસમે હય ?—પ્યારી.
જિસકો મંય ચાહું કરદું, બસ એક પલમે પાયમાલ,
જાદૂસે જાં હરએકકી મેરેહી બસમે હય.—પ્યારી.
જાહો જલાલ કિતના મેરા હય, ખિયાલ કર ?
તેરા પિદર તો ગોયા મેરે ખારો ખસમે હય.—પ્યારી.
તેરી મદદકો કોઇ બશર કૈસા આ સકે ?
આનેકી ઇસ કિલ્એમે ન તાકત મગસમે હય ?—પ્યારી.

મુસદ્દસાત.

અનજુમનઆરા—

અસ્લ અપની દેખ, અરે તુ કતરએ નાપાક હય,
ખાકસે પયદા હુવા, આખિરભી હોના ખાક હય.
હમસરી અલ્લાહસે તુઝકો અય બેબાક હય ?
તુઝકો અપની હસ્તીકાભી ફહમ ઔર ઇદરાક હય ?
કૌન દુન્યાંમેં અય મુઝી, જિન્દએ જાવીદ હય,
હો ગઇ ગર સુબ્હો પર કબ શામકી ઉમ્મીદ હય ?

શાહપાલ—તુને અબતકભી ન સમઝી મેરી કુદરત બેસમઝ,
મૌત કરતી હય સદા મેરી ઇતાઅત બેસમઝ.
કબ હય મલકુલ મૌતકોભી મુઝસી તાકત બેસમઝ,
જિસકો ચાહું કર દું મંય એક પલમે ગારત બેસમઝ.
ફહમ પર કબ્જા મેરા, ઇદરાક પરભી હુકમ હય,
ખાકકા હાકિમ હું મંય, અફલાક પરભી હુકમ હય.

અન્જુમનઆરા—

દાવ્વા થા તેરેહીસા ફિરઔન બેઇમાનકો,
કયા કયા જાલિમને સતાયા મૂસીયે ઇમરાંનકો.

ફ્ખ્ર કયા કમ તુઝસે થા શદ્દાદસે શયતાનકો ?
જિસને દુન્યાંમે બનાયા રોજ઼એ રિદવાનકો ?
પાનીકે રસ્તે મિલા ફ્રિઔંન જાકર નારસે,
પ્હોંચા હય શદ્દાદ દોજ઼ખમે રહે ગુલજારસે.

શાહપાલ—

ખ઼યર, જો કુચ્છ હોના હય સો હોગા, મત તકરાર કર,
અય પરી પયકર ખુશીસે તુ મુઝે અબ યાર કર.
આ મેરેસે હમ બગ઼લ હો, ઔર મુઝકો પ્યાર કર,
જિન્નો પરિયોંપર હુકૂમત પ્યારી ફ્રિર હરબાર કર.
મંય સુલેમાને જેહા, બિલકીસે દૌરાં તૂ બને,
મેહરે રખ઼શાં મંય બનૂ, ઔર માહેતાબાં તૂ બને.

ભોપાલી ઇંગ્રેજી રાહ—ત્રન ટૂ થી ફોર.—તર્જ઼.

અન્જુમનઆરા—

દૂર દૂર ઓ મગ઼રૂર, કાલી સૂરતકે હો દૂર,
ગરચે હય તુ રસ્કે હૂર, મુઝકો નહીં હય મન્જુર.
તાબ્એ નહીં હુ માન, તેરે બે ઇમાન,
દે દું જાન, મય ઇસ આંન, અપની અય શયતાન.—દૂર.

મજ઼કૂર તર્જ઼.

શાહપાલ—

સુન અય કહબા કરતુ ગૌર, મુંહસે બોલી ગર કુચ્છ ઔર,
મુરદેસા હો તેરા તૌર, આલમમે હય મેરા દૌર.
મુઝકો અય નાદાંન, કહેતી હય શયતાન ?
તેરી જાંન, લુ ઇસ આંન, મંય અય બે ઇમાંન.—સુન.

(શહપાલકા ખ઼ન્જરસે અન્જુમનઆરાકો મારને ચાહાના, સાહેરાકા આનકર બચાનાં

આબયાત.

સાહેરા.—અય પિદર કયું બે અદબકે ખ઼ૂનસે ભરતે હો હાત ?
(અન્જુમનઆરાકો) ચલ નિકલ જા અપને હુજરેમે ઓ નાદાં બદ સિફાત.

(અન્જુમનઆરાકા જાનાં.)

ઐસી રશ્કે હૂરકો ક્યું મારતે હો જાનસે ?
સર ન હરગિજ ફેરેગી વ્હો આપકે ફરમાનસે.
પર જો મંય કહેતી હું, પ્હેલે આપ વ્હો અટકલ કરો,
ઇસપે જો આશક હુવા હય, કૈદ ઉસે અવ્વલ કરો.
દેખ કર ર્હે કૈદ ઉસે, સુન લેગી ફરમાન આપકા,
કામ ર્હે મુશકિલ ઉસી દમ હોગા આસાન આપકા.

શાહુપાલ—ઐસા હય તો કૈદ ઉસકો કરનેમે હય દેર કયા ?
એક બકરીકો પકડ સકતા નહીં હય શેર કયા ?
દેવાંકો મંય ભેજતા હું વ્હો ઉસે લે આએંગે,
લા મકાં પરભી વ્હો હોગા, તો વ્હાંભી જાએંગે.

(જાનાં દોનોકા.)

બાબ દૂસરા—પરદા દૂસરા.

જંગલ.

(ખ્વાજાસરાકા ગમ કરતે હુવે દાખિલ હોનાં.)

પરજ કાલિંગડા—લાવની.

મેરી કૌન સૌકન મેરે પિયા—તર્ઝ.

ખ્વાજાસરા—નહીં પાયા અય જાનેઆલમ,—
બન બન ભટકા, ઔર સરભી પટકા,
મેરે હોટોંપે દમ હય અટકા.
કૈસે પીછલે કઠન થે વ્હો રસ્તે,
ભુજંગે બસ્તે, હમે આકે કભી વ્હો ડસ્તે,
ચલે જાતે ર્હે દુન્યાંસે સસ્તે,
જમીનમે ઠસ્તે, રોતે દોઝખ યા ખુલ્દમે હસ્તે.
સોનાપુર યા મસાંનમેં જાતે,
ગાડ દેતે કોઇ યા જલાતે,
યા ઝાડસે કોઇ લટકાતે,
યા દમ ચટપટકા, સરભી પટકા.—મેરે.

(દૌડતે દૌડતે આન કર માહેતલઅતકા
ખ્વાજાસરાસે લિપટનાં, ઔર મંયમૂ-
ખસલકા આન કર હયરાંન હો કર
ખડે રહેનાં.)

જીલા—દાદરા—દહી મારે તુરકવાને—તર્જ.

માહેતલઅ્ત—

મોહે બચા નઠર મોરી લાજ લેત હય.—મોહે.
દેખ એકેલી, કરત બલજોરી,
મુત્રે ઢીટ વાકો કિતનો બુરો હેત હય.—મોહે.
સજનાકી મોરે ગાકે બુરાઇ,
મનકો મોરે પેહ ઉનસે ફેર લેત હય.—મોહે.

(મંયમૂખિસાલકા આના, ઔર દોજાનુ હોકર માહેતલઅ્તકે આગે સર ઝુકાના.)

માંડ—ગરબી—મેરી પ્યારીકા છધોલા—તર્જ.

મયમૂખિસાલ—

મુઝે બખ્શો હુજૂર, મેરા કુસૂર મંય તો હૂં ગુલાંમ.—મુઝે.
મંયને કીથી આજ઼માઇશ આપકી અય જનાબ,
કાલા મુંહ હો ગર નિયત હો તુમસે કુચ્છ ખ઼રાબ.—મુઝે.
તુમકો ચિહિયે ઘર તુમારે છોડ આવે હમ,
જંગલોમે સહો મલેકા તુમ ન રંજો ગ઼મ.—મુઝે

મજ઼કુર તર્જ.

ખ઼્વાજાસરા—

તુમ્હે ઐસા બુવા, દુખ જો હુવા, હું બાની મંય મુવા.—તુમ્હે.
વારી જોતું મુઝકો તુમપે આતી હય મયા,
દિલાસા તુમકો કૈસા દેવે મુઝસા બેહ઼યા.—તુમ્હે.
સેજ પર જો સોએ ફુલોંકેહી નૌબહાર,
હાય! અલ્લાહ પયરોંમે ચુબે કયું ઉસકે ખ઼ાર.—તુમ્હે.
હ઼ો સુખ તુમ્હે તો શાહજ઼ાદેકી કરૂં તલાશ,
ચલિયે ઘર ન નાલાં કિજે ઐસા દિલખ઼રાશ.—તુમ્હે.

ભયરવી—ઠુમરી—નાંહીં જિયરા મોરા ઠયરતા.—તર્જ.

માહેતલઅ્ત—

સુખ કિસકે ગુજારૂં મંય સાત, નાંહીં સંઘ હય જીવનનાથ.-સુખ.
સાજ સોહાના ઉન્કા હય, જો ગુજારે પિયા સંગ રયન,
મોરે પિયા મોહે છાંડ ગએ, કૈસી પાવું અબ લાગો ચયન?-નાંહીં.

કાન બીચ મુદ્રા, ગલેબીચ સયલી, ગેરવા ઓડી હું ખેસ,
નાંહી મિલત વ્હો, જાકે કારન જોગિયા કીનો ભેસ.—નાહીં.
પીતમ પીતમ પ્રેમકી અગના ફુકત હય સુખ ના આય,
જલ ગઇ દેહ જૈસી ફાગન હોરી, ઉડગઇ ખાકભી હાય.—નાહીં.
જાકે બસે જા દેસમે જાની, જીકો હય વાકા ધ્યાન,
યાતો ઉનકે જાકે મિલું, યા દે દૂં અપની જાન.—નાહીં.

(જાના માહેતલઅતકા, ઉસ્કે પીછે
રવાંના હોનાં ખ્વાજાસરાકા.)

અબિયાત.

મંયમૂખિસાલ—
ઇસ ખુન્સેકે સબબ મંય પુર અરમાન રહે ગયા,
બાકી ઇસીકે કત્લકા અબ ધ્યાંન રહે ગયા.
યેહ કત્લ ગર હુવા માહેતલઅતકા આનમે,
તાબેઅ મંય અપને કરકે લે જાવું મકાનમે.
બાઇસકે શાહજાદા તો જીતા નહીં રહા,
આલમમે ખૌફ મુઝકો કિસીકા નહીં રહા.
(મંયમૂખિસાલકા જાનાં)

બાબ દૂસરા—પરદા તીસરા.

જાદુઇ કીલ્અ.

(જાને આલમકા આનાં શાહાના લિબાસમે.)

સુદસ.

જાનેઆલમ—યેહ કીલા જાદુકા આતા હય નજર,
કોઇ જાદુગરકા હય શાઇદ હુનર.
જિસે પાઇ ફતહ જાદુગરનીપર,
નકશ વ્હો કામ આએગા ઇસ જા મગર.
(નકશકો નિકાલ કર કીલ્અેકો દિખલાનાં.)

અલ મદદ યા ઇબને દાઉદ અલ મદદ,
યા સુલયમાં શાહે મસઊદ અલ મદદ.

(મોહીબ આવાજ઼સે કિલ્એકા નાબૂદ હો
જાના, શેહપાલકા ગ઼જ઼બસે થરરાતે
હુવે જાનેઆલમપર ગ઼ાલિબ આનાં.)

અબિયાત.

શહંપાલ—નાદાન નહીં મુઝપ ભી હો સકતા હય ગ઼ાલિબ ?
કયું જાનકે એહદે હુવા મૌતકા તાલિબ ?
લડનેકી હય કબ તુઝમે ભલા તાબ મેરેસે ?
થરરા ગએ હંય રૂસતમો સોહરાબ મેરેસે.
દાહશતસે મેરી સાતોં ફ઼લક કાંપ રહે હંય,
ગુસ્સેસે મેરે સારે મલક કાંપ રહે હંય.
દોજ઼ખ઼મેહી જાના તુઝે મન્જ઼ૂર હય નાપાક,
કર દેતા હું લે તુઝકો જલા કર મંય અભી ખ઼ાક.

(શહપાલકા ગ઼લબા કરનાં, મગર નક઼્શકી
બરક઼તસે ક઼દમ પીછે ભરનાં.)

જાનેઆલમ—પ્હેલે તુઝે કરતા હું મંય દોજ઼ખ઼મે રવાંનાં,
વાપસ મુઝે ફ઼િર આકે વહાંસે તુ જલાનાં.
(નક઼્શ દિખલાનાં.)
લે દેખ સુલયમાંન નબીકી તુ કરાંમત.
ચલ ભાગ, નહીં તો અભી હોગા યહીં ગ઼ારત.

(નક઼શકી બરક઼તસે શહપાલકા ફ઼રાર હોનાં.
અન્જુમનઆરકા દોડતે હુવે આન કર દો,
જાનું હો કર જાનેઆલમકા એહ઼સાન માનનાં).

જ઼લા-કલ્યાન-મસનવી-બિગડે ચેહેરે પ વ્હો જો.-તર્જ઼.

અન્જુમનઆરા—મરહ઼બા,મરહ઼બા,સાહેબને બડા કાંમ કિયા,
ઐસે સાહ઼િર પ ફ઼તેહ પાકે અજબ નામ કિયા.
દીય હમ કયદે મુસીબતસે રેહાઇ તુમને,
જાન જાતીથી હમારી પ બચાઇ તુમને.

કૌન હો આપ ભલા આએ કાહાંસે બોલો ?
ખડે ખામોશ હો કયું, કુચ્છતો જબાંસેબોલો ?

જાનેઆલમ—મુનહઇયુર હું કહૂં તુમસે મંય કયા કામ અપના.
પ્હેલે અય આયના રૂહ કીજે બયાં નાંમ અપનાં.
ઔર કહો યેભી કયા નિસબત હય યહાંસે તુમકો?
જાદુગર દેવને લે આયા કહાંસે તુમકો ?

અન્જુમનઆરા—
જરનિગાર એક વિલાયત હય યહાંસે કુચ્છ દુર,
બાદશાહ હય મેરે વાલીદહી વહાંકે અય હુઝૂર.
અન્જુમનઆરા કનીજકકા તુમારી હય નાંમ,
એક દિન સયરકો મંય આઇથી સાહિબ લબે બાંમ.
મુવે શાહપાલને લે આયા ઉડાકર મુઝકો,
તુમને મમનૂન કિયા ઉસ્સે છુડાકર મુઝકો.
પાસ અબ મેરે પિદરકે તુમ્હે લે જાતી હૂં,
માલો જર બદલે ઇસ એહસાંકે મંય દિલવાતી હૂં.

જાનેઆલમ—માલો જર ફજલે ખુદાસે કયા મેરે ઘર કમ હય,
બાપ અય રશ્કે કમર મેરા શહે આલમ હય.
સલતનત માલ નહીં સમઝા, તો કયા માલ હય માલ?
મુઝકો મરગૂબ હર એક શયસે તુમારા હએ વિસાલ.
મંય તુમારે લિયે આવારા વતન હૂં જાની,
વર્ને શાહજાદએ વાલીયે ખુતન હૂં જાની.
જાનેઆલમ મરા ગોયન્દ અય જાનેઆલમ,
બર ફિગન યક નજરે લુત્ફ અય જાં બર હાલમ.

અબિયાત.

અન્જુમનઆરા—
હોશમે આવો ન દિવાને બનો અય સાહિબ,
ફરસે એસા ન કભી મુંહસે કહો અય સાહિબ.
જિક્રે ઘરક આગે મેરે કરના કભી આપ નહીં,
વર્ને જિન્દા તુમ્હે છોડેગા મેરા બાપ નહીં.

હમ અભી બચ્ચે હુંય, કયા ઇશ્કસે હય કામ હમે?
બુરા મુઆલૂમ મુવા હોતા હય ન્હે નામ હમે.
જાનેઆલમ–હોશહી હોતા તો કયું હોતે બિયાબાની હમ?
સલતનત છોડ કર આતે નહીં અય જાની હમ.
ઔર જિસે જો ડરાતે હો, તો જી હાજિર હએ.
યુંભીતો મરનાહી એક રોજ હમે આખિર હય.
ઇશ્કમે મેરે ભલા કેસા તુમ્હે આવે મજા?
દેવકે વસ્લસે જબ આપકા દિલ પાવે મજા.

અન્જુમનઆરા—
પહન લો મુંહમે લગામ, આપકી કયા બાતેં હુંય?
હક જો પુછો તો ન્હે બાતેંતો નહીં, લાતેં હુંય.
મુઝસે હો દેવ કયું વાસિલ મુવા કુરબાંન ગયા?
આપકા ચરનેકો કહિયેતો કહાં ધ્યાંન ગયા,
ઉસકે જાદુસેહી મઐં હોતી જો મજબૂર નહીં?
આંખ વ્હો મુઝ પ ઉઠાતાથા ન્હે મકદૂર નહીં.
જાનેઆલમ–કહિયે ફિર મુઝસે હય કયું આપકો ઇન્કાર ભલા?
મંયભી કયા ઉસકેસાહી હું અજી મુરદાર ભલા?
છોડ કર શાહી તુમારે લિયે આયા જાંની,
કયા મુસીબતસે તુમ્હે મંયને છુડાયા જાંની?

અન્જુમનઆરા—
કહેતે હુંય સચ, કે મજા આતા હય જીનેકા નહીં,
લેના એહસાંન કભી કોઇ કમીનેકા નહીં.
બદલા એહસાનકા ચલ દેતી હું ઘરસે તુઝકો,
લાખ દેતી હું મંય અબ લાઅલો ગોહરસે તુઝકો,
જાનેઆલમ—ફિર ઘમંડ અપની હુકૂમતકા દિખાયા તુમને,
અય શહે હુસ્ન ગદાહી જો બનાયા તુમને.
એવજ હીરેકે તો દંદાંન દિખાયા કીજે,
લાઅલકે બદલે લબે લાઅલકા બોસા દીજે.

(જાનેઆલમકા જબરન અન્જુમન-
આરાકો બોસા લેના, ઉસકા શર્મસે
મુસકુરાકે મુહ ફેર લેના.)

અન્જુમનઆરા—

દૂર હો દૂર, અજી તુમકો હ્યા હય કે નહીં?
પુછનેવાલા મુઝે કોઇ ભલા હય કે નહીં?

જાનેઆલમ—મુદ્દતો તિશ્નએ દીદાર રહા અય જાની,
અબ મયસ્સર હુવા હય આબે બકાઅય જાની.

(જાનેઆલમકા ફિર ઓસા લેનાં.)

અન્જુમનઆરા—

વાહજી વાહ! બડે જોશમે આએ હય જનાબ,
ખૌફકે મારે ય્હાં હોતા હય જોહરા મેરા આબ.

(જાનેઆલમકા અન્જુમનઆરાકો બગલ-
ગીરી કરનેકો ચહાના.)

કોઇ અગર દેખ લેતો જાયગી ઇજ્જત મેરી,
હય! લિલ્લાહ! મુઝે છોડો લો ન હુરમત મેરી.

જાનેઆલમ—ઓસે લેનેસે મેરે તુમ જો ખફા હોતે હો,
જિતને ઓસે દિયે હો મુઝકો વ્હો વાપસ લે લો.

અન્જુમનઆરા—

દેખો સાહિબ, જો મંય કહેતી હું ઉસે સુનિયે તુમ,
મસ્ત હો બેખુદીમે તિનકે ન યૂં ચુનિયે તુમ.
જબ તલક તુમસે મેરી શાદી નહીં હો અય હુઝૂર.
તબ તલક આપ કિનારાહી કરેં મુઝસે જરૂર.
બાઅ્દ મંય આપકી લૌંડી, મેરે સરદાર હો આપ.
બાપકે પાસ મેરે ચલનેકો તૈયાર હો આપ,

જાનેઆલમ—લે ચલો જિસ જઘે, ચલને હું વહાં પર રાઝી,
આપકી મંયતો રજા પર હું અય દિલબર રાઝી.

(દોનોકા જાનાં.)

બાબ દૂસરા—પરદા ચૌથા.

જંગલ.

(શહપાલકા સાહેરાકો ખીંચતે લાના.)

અબિયાત.

શહપાલ—
છોડું તુઝકો અબ ન, જિન્દા મારૂંગા મંય જાનસે,
ઇશ્કે ઇનસાં કરકે ખોયા હય મુઝે જહાંનસે.
અદના આદમઝાદને લી આકે મેરી આબરૂ,
તખ્તી સુલયમાંકી તુને કયું દી ઉસકો જીસ્તખૂ?
કહે મઝા કયા આયા તુઝકો ઊલફતે ઇનિસાનમે?
દેવ હાતીસે નહીં થે કયા ર્હે દેવસ્તાનમે?
સાહેરા—કયા કરૂ મંય અય પિદર, બસ ઇશ્કસે મજબૂર થી?
વર્ના ખ્વારી અપની અપને હાતસે મન્જુર થી?
એક દીન ગલે લગાકે મુઝકો કિયા ઉસને પ્યાર,
શરાબે ઇશ્કકા ચડ આયા બસ મુઝે વહીં ખુમાર.
દે દી તખ્તી ઉસકો ઉસ નિશેમે સુલયમાનકી,
ઝૂઠ ગર કહૂં તો હય દોહાઇ હનૂમાનકી.
શહપાલ—જિસ્સે શાદી કી હય તેરી, વ્હોતો મેરા પીર થા,
લાયક તેરે દુલ્હેકે નહીં કયા મમદાબીર થા?
છોડ ઉસે ફિદા હુવીથી કયું તુ આદમઝાદ પર?
કયા નહીં વ્હો ખૂબસુરત? યા નહીં થા આહલે જર?
સાહેરા—આહલે જર તો હય, મગર કહાં હય વાલિદ ખૂબરૂ?
જહાજકે તો રરસેસે હંય બાલ ઉસકે હૂ બ હૂ.
સરભી માશાઅલ્લાહ! ગુમબ્જ એક કોહસ્તાનકા,
ભંયસાસુરસા પેટ, નકશા સારા હનૂમાનકા.
હું ફિદા મંય જિસપે, કિતના ખૂબરૂ હય વો મગર,
ગોયા આફતાબ ઉતરકે આયા હય જમીન પર.

શાહપાલ—મર્દ આપના છોડ, ઔરત ગ઼યર પર હો જો ફિદા,
ઐસી ઔરતકો જ઼માનેસે કરે ગ઼ારત ખુદા.
સાહેરા—ઔર ઔરતકા, જો અપની બીબીકે જુજ઼ યાર હય,
મર્દ પર ઐસે યહાં લઆનત, વહાં ફિટકાર હય.
શાહપાલ—કુચ્છભી હો, પર અન્જુમનઆરા પે હુંગા મંય ફિદા,
સાહેરા—મંયભી જબ તો જાનેઆલમ પરહી હું સદકે સદા.
શાહપાલ—જા જહન્નમમે, મગર તુ દે મેરી તખ઼્તી મુઝે,
સાહેરા—કર ઉસે ક઼ાબૂમે, દે દુંગી તેરી તખ઼્તી તુઝે.
(દોનોકા જાનાં.)

બાબ દૂસરા—પરદા પાંચવા.

મહલ.

(સાહિબ ક઼રાંકા મઅ દરબારીયોંકે
જાનેઆલમ ઔર અન્જુમન-
આરાકો રૂખ઼સત કરનાં.)

પરજ-મસનવી—યહ તો મજનૂહી હોગા દિવાના.—તર્જ઼.
સાહિબ ક઼રાં—જાવો બેટી સિધારો, સિધારો,
સુખ તુમ અપને મિયાં સંગ ગુજ઼ારો,
ઘર બીગાડકે અપને પિદરકા,
અપને શોહરકે ઘરકો સંવારો.
અન્જુમનઆરા—અબ્બાજાન અપના હમ છોડ ઘર દાર,
ગ઼યરકે સંગ ન જાએંગે જ઼િનહાર.
લાખોં પલતે હંય ઘરમે તુમારે,
પરવરિશ મેરીહી કયા હુવી બાર?
સાહિબ ક઼રાં—લાખોંકા પાલના નૂરે અબસાર,
નહીં તેરે પિદરકો હય દુશવાર,
બેટીકી પરવરિશકી તો તાક઼ત,
નહીં મુઝમે હંય જ઼િનહાર જ઼િનહાર.

અન્જુમનઆરા—જબ તો હોતી હું વાલિદ રવાંનાં,
પર મુઝે જલ્દ વાપસ બોલાના,
ઇદ પર આકે લુંગી મંય ઇદી,
ભૂલ મુઝકો નહીં તુમને જાનાં.

જાનેઆલમ—રૂખસત હોતા હું મંય સર ઝુકાકે,
વક્ત પર યાદ રખિયે દોઆકે,
ફીક્ર મત અપની દુખ્તરકી કરના,
તાબેઅ હૂં મંય નિત ઇસ દીલરૂબાકે.

સાહિબ કરાં—જાવો અલ્લાહ હાફિજ દિલઆરા,
હર જગે ઉસકા તુમકો સહારા,
પ્હોંચો તુમ ખયરિયતસે વતનમે,
હૂં દોઆગો મંય હરદમ તુમારા.

(અપસમે બગલગીર હોના, જાનેઆ-
લમ ઔર અનજુમનઆરાકા દો-
જાનુ હો કર સાહિબ કરાંકા હાથો
પર બોસા લેનાં. ઔર આંખોમે
દબાનાં.)

બાબ દૂસરા—પરદા છઠ્ઠા.

બાગ.

(મેહેરનીગારકા બેકરારી કરનાં, સખિ-
યોંકા પીછે ખડી રહેનાં.)

પીલુ-ગજલ—કહું કયા ફલકકા સતાયા—તર્જ.

મેહેરનિગાર—
તેરે હીજ્રકા રંજો ગમ જાનેઆલમ,
સહેં કબ તલક હાય! હમ જાનેઆલમ.—તેરે.

મંય મરતી હું તુઝ પર, તું ઔરોં પ માઇલ ?
સિતમ! હય સિતમ! હય સિતમ! જાનેઆ઼લમ.—તેરે.
ગયા જી હમારા, તો ફ઼િર કિસકે જીકી,
તુ ખાએગા ઝૂઠી ક઼સમ જાનેઆ઼લમ ?—તેરે.
મેરા દમ ચલા હય બચાતા નહીં ક્યું ?
તુ ફ઼સા હય ઇ઼સીએ દમ જાનેઆ઼લમ.—તેરે.
(ખ઼્વાજાસરાકા જાનેઆ઼લમકી તલાશ કરતે કરતે માહેતલઅ઼તો મંયમૂખિ઼સાલકો બાહિર રખ કર ભીખ માગનેકે લિયે આનાં.)

કાલિંગ્ડા—લાવની—ચલ બાત છોડ દે,—તર્જ.

ખ઼્વાજાસરા—
ખૂ ખુદા ભલા કરે તેરા, કર સવાલ પૂરા મેરા,
નહી ભૂક સહી અબ જાતી, દે પરઠા યાકે ચપાતી.
ખુશ્કા ક઼લિયા અગર હય પકાતી, દે મુઝે જો તૂ હય ખાતી.
દાલો દલિયા કુચ્છભી દે, દોઆ઼ મંય દુંગા તુઝે ખાકે,
ખુવા તૂ સવાબ ઇતનાં લે, નહિં તો મોંતકા હોગા ફે઼રા.—કર.

પીલુ—ઠુમીરી.—ક્યુંરે ખડા હિન્દુસ્તાની.—તર્જ.

મેહેરનિગાર—
અય સખિયોં ખાના ખિલાના, ઇસકો ધર લેકે જાનાં—અય.
યેહુ કોઇ બડે ઘરકા ખ઼્વાજાસરા હય,ભૂકસે હોગા દિવાના—ઇસકો.

અબિયાત.

ખ઼્વાજાસરા—એક હય ઔરતભી એકસ મેરે સાત,
તનહા મંય ખાને પ મારૂં કૈસા હાત ?
મેહેરનિગાર—જાકે ઉસ ઔરતકો લે આઇયે,
દોનો ખાના બયઠ કર ફ઼િર ખાઇયે.
ખ઼્વાજાસરા—સદક઼ે જાતું ઉસકો લે આતા હું મંય,
બન્દગી લો બન્દગી જાતા હું મંય.
(ખ઼્વાજાસરાકા જાનાં.)

પ્હેલી સહેલી—

શકલ તો કાલી હય, લેકિન નક્શા ઇસકા ખૂબ હય,
મર્દ ગર હોવે તો તારા તુઝકો ય્હે મરગૂબ હય?

દૂસરી સહેલી—

ફિર લગી અય ખીલા મુઝસે ચલનેકો તુ આડી ચાલ?
કિસકા દિલ ઉસ પર ગયા હય? મુંહ ગિરેબાંમે તો ડાલ?

(ખ્વાજાસરાકા માહેતલઅતકો લે આનાં.)

પ્હેલી સહેલી—

કયા અય સાહીબ ય્હે હય ઔરત આપકીહિ દિલરૂબા?

દૂસરી સહેલી—

ફૂટી કિસમતકી કયા ઇસ્સે પાવે જીનેકા મજાં.

ખ્વાજાસરા—

ખ્વાસેં બેગમ આપકી કિતની હંય દેખો બદ લગાંમ,
ખુદ મંય ઔરતસે હું બદતર, કયા મુઝે ઔરતસે કાંમ?
ય્હે મલેકા હય મેરી, મંય અદના હું ઇન્કા ગુલાંમ,
શૌહર ઇનકા જાનેઆલમ શાહજાદા નેક નાંમ.

મહેરનિગાર—જાનેઆલમ! કૌન?

ખ્વાજાસરા—જો ફૈરોજ શાહકા હય પિસર,

માહેતલઅત—ઢૂંડતી ઉસ યારકો મંય ફિર રહી હું દર બદર.

મેહેરનિગાર—

જાનેઆલમ! જાનેઆલમ! જાનેઆલમ! હય તુહીં.
સબતો હય કાલિબ તેહી, જાંને જહાં દમ હય તુહીં.
હાય! વોહી લે ગયા હય મેરાભી દિલ છીન કર,
ઉસકીહી તેગે મોહબ્બતસે હું મંય ખસ્તા જિગર.

(મેહરનિગારકા માહેતલઅતકો ઇજ્જતસે,
અપની નજદીક બોલાના.)

આવો બયઠો અય બહન, તુમતો મેરી હમશીર હો,

ખ્વાજાસરા—

ચાહેં તો ય્હે બયઠે, લેકિન ખાનાં મુઝકો જલ્દ દો.

મેહેરનિગાર—

અય બહન કુચ્છ ચલકે નૌશ અબ આપભી ફરમાઇયે,

માહેતલઅત—

વ્હો ખિલાને વાલાહી અપના નહીં, કયા ખાઇયે?

ખાતેં હંય લખ્તે જિગર, ઔર ખૂને દિલ પિતે હય હમ.

જીતે હંય, તો કિસ મજેસે હમદમો જીતે હંય હમ?

ખ્વાજાસરા—

જી ચલા હય મેરા, કબસે ખાના ખાના કરતા હૂં,

દેતે હો તો દો બુવાજી, વર્ના મંયતો મરતા હૂં,

મેહેરનિગાર—

જાનિ, અરી સખિયોં ઇસે લે જાવો બાવરચીકે પાસ,

ખ્વાજાસરા—

વારી જાવૂં બૂ, ખુદા બર લાએ તેરે દિલકી આસ,

(સામને મંયમૂખિસાલકા આનાં.)

આ અરે મંયમૂખિશાલ, આ કયું હય બાહિર તુ ખડા,

ય્હેતો બેગમ અપને શહજાદેકીહી હય આશના.

(મંયમૂખિસાલકા આનાં.)

ખ્વાજાસરા—

ઠયર અપની બાનોકે નજદીક તૂ મંયમૂખિસાલ,

ખાનાં ખાલું થોડા મય, તાકે મેરા જી હો બહાલ.

જાનેઆલમકી મંય કરને જાવુંગા ફિર જુસ્તજૂ,

સાથ ઉસકેહી તુમારે આવુંગા મંય રૂબરૂ.

ખ્વાજાસરાકા જાનાં, માહેતલ-
અતકા આંસૂ બહાનાં.)

કલ્યાન-ગ઼ઝલ—દુલહન માગે સંવારન સારી.—તર્જ.

મેહેરનિગાર—કહાં તક કરોગી ભલા આહો જારી?
કરો સબ્ર અય મેરી હમશીર પ્યારી.-કહાં.
જો આજાર તુમકો હય, મુઝકોભી હય વ્હો,
જિયાદા હય ક્યું આપકો બેક઼રારી?-કહાં.
મંય તુમકો દિલાસા દું, તુમ મુઝકો તસકીન,
તબીઅ઼ત તો બ્હેલે તુમારી હમારી-કહાં.

મજકૂર તર્જ.

માહેતલઅ઼ત—
દરે દિલ પ ગ઼મસા નિધાહબાન બયઠે,
તો ઇસ ઘરમે ફિ઼ર સબ્ર ક્યું આન બયઠે?—દરે.
નહીં પરવા કરતા હય વ્હો શોલા રૂ કુચ્છ,
જલાયા કરો અપની તુમ જાન બયઠે.—દરે.
વ્હો કાફિ઼ર સનમકી મોહ઼બ્બતમે અફ઼સોસ!
અરે ખોકે હમ દીનો ઇમાંન બયઠે.—દરે.
તડપનાં કરો ઇબતિદા હ઼જરતે દિલ,
ક્યું બેશુગ઼લ તુમ અય મેરી જાન બયઠે?—દરે.
બુતોંકો પ્હડાયા હય કલમા ઉસી,
પ્હડા કીજે રૌનક઼કા દીવાંન બયઠે.—દરે.

(માહેતલઅ઼તકા રોના, મેહેરનિગારકા મનાના, મંયમૂખ઼િસાલકા મેહેરનિગારકી ખ઼ૂબસૂરતી દેખ કર તઆજ્જુબ હોનાં.)

ખ઼મ્સા.

મંયમૂખ઼િસાલ—
(ખુદસે) ક઼ોમે આદમસે હય યે્હે, યા ખ઼ાસ હય જન્નતકી હ઼ૂર?
અફ઼ઝ઼ૂ હય ખુરશીદસેભી ઇસકે રૂખ઼સારોમે નૂર.

જાનેઆલમ પરહી સબ મરને લગી નજદીકો દૂર,
મુઝ પ ક્યું આશક નહીં હોતી હય કોઇ બે શઊર!
યા ઇલાહી કૌનસા ઐસા કિયા મંયને કુસૂર?

(ખ્વાજાસરાકા નાચતે ઔર ગાતે
દાખિલ હોના.)

ઝિન્ઝોટી—ઠુમરી—નકો જાવોરી મગારી.—તર્જ.

ખ્વાજાસરા—

ક્યું હો આજુર્દા દિલ તુમ અય બેગમ જાન, બેગમ જાન.—ક્યું.
વારી મંય જાવૂં, સદકે મંય જાવૂં,
દૂર ગમકો કરકે હોના શાદમાંન, શાદમાંન.—ક્યું.
આએ હંય બાલમ, યાને જાનેઆલમ,
હોતે રૈનક અફરોજ હય ઇસી આંન, ઇસી આંન.—ક્યું.
અન્જુમનઆરા ઔર વ્હો માહપારા,
શાહજાદેકે હંય સાત દિલાસતાન, દિલસિતાન.—ક્યું.

(અન્જુમનઆરાકે સાત આના જાનેઆલમકા
ઔર બગલગીર હોના મેહેરનીગારસે.)

અબિયાત.

જાનેઆલમ—એ મેરી દિલદાર એ મેહેરનિગાર,
મેહેરનિગાર—આપકીહી દૂરીમે થી દિલ ફિગાર.
(મંયમૂખિસાલકો દેખ કર.)
જાનેઆલમ—ક્યા યહાં મૌજૂદ હય તુભી શરીક?
મંયમૂખિસાલ—આપકીહી જુસ્તજૂમે અય રફીક,
માહેતલઅત—એક નજર મુઝપરભી રહકે દૂર હો,
જાનેઆલમ—દૂર, તુતો દૂર અય મગરૂર હો.

(માહેતલઅતકા જાનેઆલમકે પયર પર
સર ધરનાં, જાનેઆલમકા ઠોકર મા-
રના, માહેતલઅતકા બેખુદ હોના,
આહલે માહફિલકા હયરતમેં આનાં.)

બાબ દુસરા—પરદા સાતમા.

જંગલ.

(જાનેઆ઼લમ ઔર મંયમૂખ઼િસાલકા શિકારકો આનાં.)

અબિયાત.

મયમૂંખ઼િસાલ—

માહેતલઅ઼તકો કિયે દૂર ર્‌હે અચ્છા ન કિયે,
જાન ખો દેગી વ્હો રન્જૂર ર્‌હે અચ્છા ન કિયે.

જાનેઆ઼લમ—

યા ગુરૂર ઉસકો ઉસે દૂર કિયે અચ્છા કિયે,
ઐસી સરકશકો જો મજબૂર કિયે અચ્છા કિયે.

મયમુખ઼િસાલ—

આપકી મરજ઼ી હો તો કૈસી મંય તકરાર કરૂં,
હો ઇજાજ઼ત જો મુઝે અ઼ર્જ઼ એક ઇજ઼્હાર કરૂં.

જાનેઆ઼લમ—

શૌક઼સે અ઼ર્જ઼ બયાં અપની અય ગ઼મખ઼્વાર કરો,
મંય તુમ્હે ચાહતા હૂં, મુઝસે ન ઇન્કાર કરો.

મંયમૂખ઼િસાલ—

સિમ્યા ઇ઼લ્મ હએ કયા મુઝસે ર્‌હે જ઼ાહિરતો કરો?
કયા કરામત હય વ્હો બન્દેકોભી માહિરતો કરો?

જાનેઆ઼લમ—

મુરદા હોતા જો બિરાદર કોઇ જાંદાર યહાં,
ઇ઼લ્મ વ્હો તેરેસે કર દેતે હમ ઇજ઼હાર યહાં.

(એક મરા હુવા બન્દરકો દેખ કર.)

મંયમૂખ઼સાલ—

દેખો બન્દરતો મુવા એક પડા હય સાહિબ,
ન તો જ઼ખ઼્મી, ન ગલા હય, ન સડા હય સાહિ઼બ.

જાનેઆલમ—

ઉસકે કુ લિલમે મંય લે જાતા હુ અબ જાંન અપની,
તુઝકો દીખા લાવું કરાંમત મંય ઇસી આંન અપની.

જાનેઆલમકા ઇલ્મ પ્હડના.)

મંયમૂખિસાલ—(ખુદસે)

જાન જબ કાલિબમે ઉસ બન્દરકે રહે લે જાયગા,
મૌકા ઇસકી જાન લેનેકા અજબ હાત આયગા.

(બ જારે ઇલ્મ જાનેઆલમકા મુરદા
હો કર જમીનપર ગીર જાના, ઉસ-
કી જાનકા બન્દરકે કાલિબમે
જાનેસે બન્દરકા જિન્દા હોના)

બારેકઅલ્લહ ! કયાહી ઉમદા ઇલ્મ હય, વાહ ! મરહબા,
ખીમેમે શાહજાદીયોંકે ઇસ તરહહી દિલરૂબા.
જાકે તુમ ઉનકો ડરાવો, તો તમાશા હો અજબ,
લાશ લે કર આપકી આતા હુ મંય આલી નસબ.

(બન્દરકા દાંડતે જાનાં.)

જાકે અબ ઇસ લાશકો દરિયામે કર દૂ ગર્ક મંય,
ઔર ફિર ઇસ તેગસે બન્દરકા કાટૂ ફર્ક મંય.

(લાશ લે કર જાનાં મંયમૂખિસાલકા.)

બાબ દુસરા—પરદા આઠમાં.

નદ્દી.

(કિનારે પર ડેહરેકી બાહર ફર્શ પર
મેહેરનીગારકા અન્જુમનઆરાકી
જાંનૂ પર સો હુઇ દિખલાઇ દેના,
ઔ નીન્દમે બડબડાનાં.)

મહેરનિગાર-(નીન્દમે) લગે મુઝકોહી ઉસકી આઇબલાં,
સલાંમત રહે પર મેરા દિલરૂબા.

અન્જુમનઆરા—અય હમશીર બરરા રહી હો ય્હે કયા ?
જ઼રા ઉઠકે તો કહિયેગા માજરા ?
(મેહેરનિગારકા ચોંક ઉઠના.)

મેહેરનિગાર—ઇલાહી ય્હે કયા મંયને દેખા હય ખ઼્વાબ,
મેરા જાનેઆ઼લમ હુવા ગ઼ેક઼ આબ.
મુવા મંયમૂ ઉસકે હુવા બયરમે,
દોઆ માગો શાહજ઼ાદેકી ખ઼યરમે.
(દોનોકા દોજાનુ હો કર દોઆ માગનાં,
બન્દરકા આનાં, ઔર દોનોકા ઘબરાના,
મંયમૂખ઼િસાલકા શમશીર હાથસે લિયે,
હુવે બન્દરકો મારનેકે લિયે આના.)

મંયમૂખ઼િસાલ—મેરા શાહજ઼ાદા, ઓ ખ઼ાનાં ખ઼રાબ,
હુવા હય તેરેહી સબબ ગ઼ેક઼ આબ.
ન જ઼િન્દા તુઝે છોડું જ઼ીન્હાર મંય,
તેરે હ઼લ્ક઼ પર ફ઼ેરૂં તલવાર મંય
(બન્દરકે ઘબરાંનેસે મેહેરનિગારકા
બેખુદ હો જાનાં, બન્દરકા ભાગ
જાનાં, મંયમૂખ઼િસાલકા ઉસકે પીછે
ફ઼રાર હોનાં, ખ઼્વાજાસરાકા આંખ
મલતે આનાં.)

ખ્વાજાસરા—મુવા કયા મચા હય ય્હે ઉધમ ભલા ?
મેરી આંખ અભીતો લગીથી જ઼રા.
કઇ દિનસે મંયને ન પાઇથી નીન્દ,
મુવી આજહી ઉજડી આઇથી નીન્દ.
તુમ્હે વક઼્ત યેહી મિલા શોરકા,
કહો કયા ગુજ઼ર ય્હાં હુવા ચોરકા ?

અન્જુમનઆરા—ખ઼ુદાકી પડે નીન્દ પર તેરી માર,
ખ઼બર શાહજ઼ાદેકી લે નાબકાર.

ર્‌હે સુનતી હું કે ગ઼ર્કે દરિયા હુવા,
સિતમ! હાય! હમ પર સિતમ! ક્યા હુવા.

ખ઼્વાજાસરા—ન ગ઼મ ખાવો બીજી મંય લાવું ખ઼બર,
મુવે મંયમૂકા જાકે ચીરૂં જિગર.

(ખ઼્વાજાસરાકા જાનાં, મંયમૂખ઼િસાલકા આન કર અન્જુમનઆરાકો જ઼બરદસ્તીસે ઉઠા લે જાનાં, અન્જુમનઆરાકે ચીખ઼નેસે મેહેરનિગારકા હોશમે આના.)

મેહેરનિગાર—તુઝે અય સનમ ગર નહીં પાવુંગી ?
ક઼સમ હય ખુદાકી કે મર જાવુંગી.

(ખ઼્વાજાસરાકા જાને આ઼લમકી લાશકો લે આનાં,(મેહેરનિગારકા લાશકો જા઼ન પર લે કર સર પટક કર ગીરિયા વઝા઼રી કરનાં.)

આસાવરી-હોરી-તોહે લાજ઼િમ યેહી હય.—તર્જ઼.

મેહેરનીગાર—

હાયરે ! ક્યું ન સરકો મંય પટકૂ,
ઐસી સૂલી પ જબ ગ઼મકે લટકૂં.—હાયરે !
હાયરે ! હાય ! ઓ જાનેઆ઼લમ,
હાયરે! હાય! ઓ મેરે બાલમ,
કિહ તરહ઼સે મંય અબ રોતી અટકૂં.—ઐસી.
વાયવયલા ન ક્યું કર પુકારૂં ?
પીર કર છાતી આહ! આહ! મારૂં,
બાલ તાડું, મંય જુલ્ફોંકો ઝટકૂં.—ઐસી.

(બન્દરકા આના, જાનેઆ઼લમકી રૂહ઼કા ફેર અપને ક઼ાલિબમે જાના, બન્દરકા મર જાનાં. જાનેઆ઼લમકા જિન્દા હો કર મેહેરનિગારસે બગ઼લગીર કરનાં.)

અબિયાત.

જાનેઆલમ—

સબતો હય, પર અન્જુમનઆરા પિયારી હય કહાં ?

મેહેરનિગાર—

ગ઼શ મુઝે આયાથા, જબતો થી વ્હો અય જાનેજહાં.

ખ઼્વાજાસરા—

વારી તુમ પર હ઼ાદેસા કયા ગુજ઼રા હમસે કહિયે હ઼ાલ ?

જાનેઆલમ—

અન્જુમનઆરાકે બીન હય બંદ મેરી ક઼ીલો ક઼ાલ.

(જાને ચાહના જાનેઆલમ બેક઼રારકા, ઉસે
રોકનાં ખ઼્વાજાસરા વો મેહેરનિગારકા.)

બાબ દુસરા—પરદા નવમાં.

જંગલ.

(મંયમૂખ઼િસાલકા અન્જુમનઆરાકો
ખીંચતે લાનાં.)

અબિયાત.

અન્જુમનઆરા—ઓ જ઼ાલીમ મેરા છોડ દે હાત તૂ,
કહાં લે ચલા મુઝકો કમજ઼ાત તૂ ?
ન કર દૂર મુઝકો મેરે યાર,
મિલા જાનેઆલમસે દિલદારસે.

મંયમુખ઼િસાલ—

ધ્યાંન ઉસકા છોડ દે તો સબ મયસ્સર હય તુઝે,
ઉસ સીઅહ સૂરતકા ગ઼મ કયું માહે અનવર હય તુઝે ?

મુસદ્દસત.

અન્જુમનઆરા—

મુઝકો પરવા અબ કિસી શયકી નહીં ઓ બદ ખિસાલ,
ધ્યાનમે મર જાવું ઉસ દિલબરકે હય યેહી ખિયાલ.
અએ સીઅહ રૂહ ઉસકા કયા જાને તુ હુસ્ને બા કમાલ?
શબપરા ખુરશીદકા કબ દેખ સકતી હય જમાલ?
છોડ મુઝકો જાનેદે લિલ્લાહ તલાશે યારમે,
વર્ન મર જાવુંગી નાહક હીજ્રકે આઝારમે.

મંએમૂખિસાલ—

વાસ્તે તેરે હુવા કિસ તરહસે હયરાન મંય,
આશકે સાદિક હું, છોડૂં કૈસા તેરા ધ્યાન મંય?
જીસે તુઝકો મારકે દેતા હું અપની જાન મંય,
તાકે પાવું સાથ તેરે કબ્રકા અયવાંન મંય.

(અન્જુમનઆરાકા ભાગને ચાહનાં મંયમૂખિસાલકા ઝટકા દે કર જમીન પર પટકનાં.)

જાતી હય ઘબરાકે તૂ કિસ સીમ્ત મેરે સાતસે?
હય રેહાઇ હશ્ર તક મુશકિલ હમારે હાતસે.

(શહપાલકા આન કર, જાનેઆલમ જાન કર મંયમૂખિસાલકો પછાડ કર છાતી પર ચ્હડ બયઠનાં.

અબિયાત.

શહપાલ—કહાં તક ભલા કતલ તુ પાયગા?
મેરે હાતસે અબ કહાં જાયગા?
કિલ્આ તોડ કર મેરા ઓ નાબકાર,
છુડાયા મેરેસે મેરી ગુલ એઝાર?

વ્હે ખુંજરસે સીના કરૂં તેરા ચાક,
અય નાપાક દુન્યાં હુવી તુઝસે પાક.
(ખુંજર માર કર શાહપાલકા અન્જુ-
મનઆરાકી ગરદન પકડનાં,
મંયમૂખ઼િસાલકા તડપનાં.)
મેરે હાતસે છુટ ગઇ બેલ઼્યા,
મગર કિસ તરહ઼સે અબ હોગી રેહા?
(શાહપાલકા અન્જુમનઆરાંકો
ઉઠા લે જાનાં.)

મંયમૂખ઼િસાલ—હાયરે! પૂરા મેરા કામ હુવા,
જ઼ખ઼્મે કારીસે મંય તમામ હુવા.
કિસ લિયે મંયને બેવફાઇ કી,
આબરૂ ખોઇ આશનાઇ કી.
અગર મુઝસે કોઇ ગુન્હાગાર હો,
મુઝે દેખકર વ્હો ખ઼બરદાર હો.
કે આયા બુરાઇસે કયા મેરે હાત?
ચલા હાત ખ઼ાલી, નહીં કોઇ સાત.
મંય મરતા કભી નેકી કરકે અગર,
તો કહેલાતા દુન્યાંમેં કયું જ઼િશ્તતર?
વ્હે દો દિનકે જીનેહીકી થી ઉમ્મીદ,
જહન્નમ કિયા મંયને નાહ઼ક ખ઼રીદ.
ખુદાકે લિયે મત કરો કાંમ બદ,
અય યારો બદીકા હય અંજામ બદ.
(મંયમૂખ઼િસાલકી જાનકા પરવાજ઼
હોના.)

તમામ હુવા બાબ દુસરા.

બાબ તીસરા—પરદા પ્હેલા.

તિલસ્મ.

(અન્જુમનઆરાકા બેજાંન પુતલેકી તરહ હૌજમેં ખડી હુવી દિખલાઇ દેનાં. શહપાલકા બન્દરકી શકલસે સોયા હુવા દિખલાઇ દેનાં. જાનેઆલમકા સયર કરતે હુવે દાખિલ હોનાં, ઔર અન્જુમન આરાકો દેખકર ત્આજ્જુબ હોનાં.)

અબિયાત.

જાનેઆલમ—ય્હે કયા દેખતા હું મંય તાલાબમે,
મેરી અન્જુમનઆરા ગિરદાબમે!
ય્હે બન્દર હય શહપાલહી નાબકાર,
કરૂં રીંછ બનકે દિલ ઇસકા ફિગાર.

(જાનેઆલમકા લૌહે સુલયમાની નિકાલકર કુચ્છ મંત્ર પ્હડનાં. ઉસકી બરકતસે જાનેઆલમકા રીંછકી શકલમે આજાના, બન્દરકા ભાગને જાનાં રીંછકા બન્દરકો માર કર ફિર અપની અસલી સૂરતમે આનાં. ઔર અન્જુમનઆરાકે કાલિબમે જાનકે આનેસે જિન્દા હો કર જાનેઆલમસે બગલગીરી કરનાં.)

સારંગ—ગઝલ—કુચ પાસ અબ બહોતહી.—તર્જ.

અન્જુમનઆરા—

સદ શુક્ર હુવા ફિર મુઝે દીદાર તુમારા,
થા ધ્યાન સનમ મુઝકો તો હરબાર તુમારા.—સદ.
અંગારો પ મંય લોટતીથી હીજ્રમે સાહિબ,
યાદ આતાથા જબ ફૂલસા રૂખસાર તુમારા?—સદ.

તુમ આતે નહીં ગર, તો મંય જી દે દેતી અપનાં
કૈસા જિયે બીન આપકે બીમાર તુમારા ?—સદ.
સદ શુક્ર કે મુશકિલ હુવી આસાન ચલો અબ,
હાફિજ મેરા અલ્લાહ, મદદગાર તુમારા.—સદ.

(દોનોકા બગલગીર હોના.)

બાબ તીસરા—પરદા દૂસરા.

જંગલ.

(ખ્વાજાસરાકા રોતે પીટતે આનાં.)

જીલા—ઠુંમરી—મડમ સાહબ લાબિયા બોલો.—તર્જ.

ખ્વાજાસરા—

થકી જાન જાવું કહાં, બયઠું યહાં, ભટકા જહાં.—જાવું.
શેરને ચીખા, કુત્તા ભોંકા, ડરહી ડરકા ડૌલ,
કૌલા કૌલા જી હય મેરા, કયું ન ખાવે હૌલ ?—થકી.
બંયસાસુર હય, ભુત કહીં હય, હય કહીં ચુડેલ,
ડર હય મુઝે કબ્રમે ન દે કોઇ ઢકેલ.—થકી.

(સાહેરાકા આન કર ખ્વાજાસરાકો એક ખૂબ
સૂરત ઇન્સાંને બુજ કર ફરિશ્તા હોનાં.)

સારંગ-લાવણી—કયા ઠુમક ચલતી.—તર્જ.

સાહેરા—

મુઝે મિલા સનમ પ્યારા,—તુ દિલઆરા,
સદા સદકે રહુંગી તુઝ પ, સહૂંગી નાજ તેરા સારા–મુઝે.

ખ્વાજાસરા—

(ખુદસે) યહે કહાં બલા આઇ અરે ખાઇ,
જિસકી સુરત દેખકે જાન મેરે તનમે ઘબરાઇ,

સાહેરા—

કયા સોચતે હય પ્યારે, અરે આરે,
કયા પસંદ તુઝકો આએ મેરે ચમકતે રૂખસારે ?

ખ્વાજાસરા—(ખુદસે) તેરી સૂરત પર લાહૌલ,
સાહેરા—દેખ કૈસા હય મેરા ડૌલ?
ખ્વાજાસરા—(ખુદસે) કોઇ ચુડેલ હય યા ગૌલ,
સાહેરા—નકશ ફુરકા હય સારા.—તુ દિલઆરા.

અબિયાત.

ખ્વાજાસરા—તેરે મુંહ પ લઆનત હય ઓ ફાહેશા,
તુઝે મુઝસે નફરત હય ઓ ફાહેશા.
સાહેરા—તુઝે મુઝસે નફરત હય? ઓ બદગુમાન?
તો ફિર કયું નહીં તેરી લે લું મંય જાન.
(સાહેરાકા ખ્વાજાસરાકો જમીન પર પટકનાં, જાનેઆલમો અન્જુમનઆરાકા આનાં. જાનેઆલમકા સાહેરાકો જમીનપર પટકકર છાતી પર ચહડ ખન્જર મારને ચાહના.)

જાનેઆલમ—કરૂં કયું ન અબ તેરા સીના ફિગાર?
સાહેરા—અય શહજાદે લિલ્લાહ મુઝકો ન માર.
ખ્વાજાસરા—નહીં જાનેઆલમ કરો જલ્દી ઠાર,
જાનેઆલમ—યેહે એકસતો ખુદ ખુન્સા હય ગંવાર.
સિતમ ઇસપે કરતીથી તુ બદ શઆર?
સાહેરા—દવા એક કરતી હું મંય આશકાર,
જાનેઆલમ—વ્હો કયા હય દવા, જલ્દ કહે નાબકાર?
સાહેરા—હો જિસ્સે યેહે નામર્દભી મર્દ યાર.
ખ્વાજાસરા—ખુદાકે લિયે છોડો જબ શહરયાર,
(અન્જુમનઆરાસે પૂછનાં.)
જાનેઆલમ—સલાહ આપકી કયા હય અય ગુલઉઝાર?
અન્જુમનઆરા—દગાકે ન કરનેકા લેલો કરાર,

જાનેઆલમ—દગા તો ન મુઝસે કરે જીનકાર ?

સાહેરા—કસમ હય સુલયમાનકી જી શઆર,

(જાનેઆલમકા સાહેરાકો છોડ દેના, ઉસકા કમરસે એક શીશા નિકાલ કર દેનાં.)

ખ્વાજાસરા—લો ખ્વાજાસરા મર્દ હોતે હય યાર.

મુફ્ફા ફ્રિકે.

સાહેરા -

તુ તીન તોલે ઇસ્સે ગિન, ખાના અય પ્યારે તીન દીન,
હોવે તેરા સોલાકા સીન, હો ચયન ન ફ્રિર ઔરતકે બીન.

(સાહેરાકા જાનાં.)

ખ્વાજાસરા—

હરગિજ ન ફિરતો ખાવું મંય, ઔરત કહાંસે લાવું મંય ?
નાહક્રે કહીં મર જાવું મંય, મસ્તીમે ગરચે આવું મય.

જાનેઆલમ—

ઓ મસખરે હરગિજ ન ડર, દેંગે તુઝે હમ માલો જર,
દસ બીસસે તુ શાદી કર, દિન રાત ફિર મત છોડ ધર.
ચલ અબ તુ જાકે જૂદતર, મેરે પિદરકો દે ખબર,
મંય મેહેરકે જા ખીમે પર, લે આતા હું ઉસકો મગર.

ખ્વજાસરા—કુચ્છ માહેતલઅતકા ખિયાલ ?

જાનેઆલમ—હય નામસે ઉસકે મલાલ.

અન્જુમનઆરા—કયા હોગા વ્હો બેકસકા હાલ ?

જાનેઆલમ—જા જલ્દ ઓ રંગે સિફ્રાલ.

(ખ્વાજાસરાકા જાના. સબકા રવાંના હોને ચાહના, માહેતલઅતકા આનકે જાને આલમકા દાંમન પકડના, ઔર દોજાનુ હો કર આજજી કરનાં.)

બરવા—પદ—મનકી આસ રહી મનમારે—તર્જ.

માહેતલઅત—

બીનતી ય્હે મોરી સુનો પ્યારેરે, મનસે મિટે મોરે સુખ સારે—બી.
પિયા પિયા કાહે રૂસે હો મોસે, પૈયાં પડત હું માનોરે,
માન કયા તુમરા ઘટેગા એ સાજન, ચેરી જો મોહેકો જાનોરે—બી
અમીર કલ્યાન-ઠુમરી—એ પ્યારે માન માન—તર્જ.

અન્જુમનઆરા—

એ જાલિમ કર તુ ધ્યાન, તેરે લિયે લાખોં સદમે સહી હય,
સદકે તુઝ પર હોકે રહી હય, દેતી હય બલકે જાંન—એ.
ચાહનેવાલી હય તેરી હર હાલ, કર ન ઇસે પામાલ,
જલ્દ ગલેસે ઇસકો લગા લે, હય ય્હે મુઝે અરમાન—એ.

જાનેઆલમ—

હુ તાબેઅ મંય અય જાન, હુકમકી તેરે થી ઇન્તેજારી,
ફરમાઇ જો તુમને પ્યારી, લાવું બજા ફરમાન—હુ.
આ અય આશકે સાદિક મેરી, કદ્ર કરૂં તેરી,
અપને સિતમકી ચાહકે મુઆફી, ચાહુ તુઝે હર આંન—હુ.

(જાનેઆલમકા માહેતલઅતસે બગલગીરી
કરના ઔર સબકા જાનાં.)

બાબ તીસરા—પરદા તીસરા.

દીવાંનખાના.

(ફયરોજશાહકા દીજે જાનેઆલમમે તલ-
મલાના, વજીરો કોતવાલકાં સમઝાના.)

ભયરવા-ગઝલ-મરતા હુ તેરે દીજમે—તર્જ.

ફયરોજશાહ—

કુચ્છ બાકી નહીં રહેતા હય આરામ જિગરકા,
દુશમનકો ન દિખલાએ ખુદા દાગ પિસરકા.—કુચ્છ.

ગુમ હો ગયા કયું વ્હો મેરે ચશ્મોકા ચિરાગ આહ !
મિલતા પતા મુઝકો નહીં, વ્હો નૂરે બસરકા.–કુચ્છ.
અંધેર જહાં હય, નહીં આંખોમે બસારત,
બાઇસકે વ્હો ગાયબ હુવા હય નૂર નજરકા.–કુચ્છ.
વ્હો જિન્દા નહીં હય, તો મુઝે મૌત દે યા રબ,
અબ રંજ સહા જાતા નહીં સામો સહરકા.–કુચ્છ.

(ખ્વાજાસરાકા નાચતે હુમે દાખિલ હોનાં.)

સારંગ–ગરબી—લાગ જાયગીરે ગજબી.—તર્જ.

ખ્વાજાસરા–દેને મુજદા તુમકો આએ, શાહ હો જાવો,
શાદીકા દિન તુમને પાએ, શાહ હો જાવો.–દેને.
જાનેઆલમ અપને આએ, શાહ હો જાવો,
બિબિયાં તિન હમરા લાએ, શાદ હો જાવો.–દેને.

(જાનેઆલમકા મએ મેહેરનિગારો અ-
ન્જુમનઆરાઓ માહેતલઅતકે આ-
નકે બગલગીર હોના.)

કટયાંન—ગજલ—કુશાએ મુશકિલ—તર્જ.

ફીરોઝશાહ—
થે ગુમ તુમતો મુઝસે મેરે નૂરે અયન,
તુમારે બીન એક પલ ન થી મુઝકો ચયન.—થે.
પિસરસે મિલા દે મેરે અય કરીમ,
દોઆ યેહી કરતાથા મંય દીન વ રયન.—થે.

મજકૂર તર્જ.

જાનેઆલમ—
મુઝે દૂર કબ હોના મન્જૂર થા?
પિદર ઇશ્કસે મંયતો મજબૂરથા.—મુઝે.
ફિરા જિસકે ખાતિર મંય દયરે જહાં,
સનમ વ્હો યેહી ગયરતે હુર થા.

(અન્જુમનઆરાકો દિખાના.)

મજકૂર તર્જ.

માહેતલ્અત—

અય મુશફેક ખુસીર દેખિયે મેરા હાલ,
કિયા બેટને આપકે પાયમાલ.—અએ.
ગઇ ભૂલ પર પિછલા મંય રંજો ગમ,
મહરબાં હુવા જબ રહે સાહિબ જમાલ.—અએ.

મજકૂર તર્જ.

ફયરોજશાહ—

અય શાહજાદીયોં મેરી દુખ્તર હો તુમ,
ન ઘર મેરે એક પલભી મુજતર હો તુમ.—અએ.
મિલા લો તુમ અપસમે અબ અપના હાત,
શુગુફતા સદા અય ગુલેતર હો તુમ.
(ફયરોજશાહકા તીનોકા હાત મિલા દેના)

સીંધડા—ઈંગિરેજી તરહ—ચિયર બોયસ ચિયર—તર્જ.

સબ—નસીબે ખુશ કરીબ, બખ્તે સખ્ત દૂર હય,
કલક, અહક બલક, સુરરકા તુફૂર.
લે ફર્શસે તા અર્શ સુરરકાહી નૂર હય,
ફલક પ ખુશ મલક, ઇરમમે શાદ હૂર.
શાદ બાદશાહ, શાહજાદા શાદ હય,
હય શાદીકા હુજૂમ, ખુશીકી ધૂમ ધામ.
રૌનકે જહાંનસે રૌનકહી ઇજાદ હય,
ફિસાંનએ અજાઇબ હુવા હય અબ તમામ.—નસીબે.

તમામ શુદ.

.હું અને અતી સસ

સ્તાન

જે મધે

રાગણીઓ, બાવણી, હોરી

ના ગ્ઝલોનો મોટો સંગ્રહ છે

. રાગણીઓની વીગત:—રાગ "ભૈરઃ

.કોંશ"–હીંડોલ"–"દીપક" અને "મેઘ" છે.

ઓ નીચે મુજબ છે:—ભેરવી, તોડી, ગોડી, ગુણક...,

.કબા, રામકલી, દેશાખ, લલીત, બીલાવલ, પટમંઝરી, દેશ, કમોદ, નટ, કેદાર, કાનરા, માલશ્રી, મારાવી, ધનાશ્રી, બસંત, આશાવરી, તંકા, મલ્હાર, ગુજરી, ભોપાલ, દેશાકરી, વીભાસ, સારંગ, ખટ, છાયાં, ઝીંઝોટી, જજેવંતી, સોરઠ, પુરબી, સરપરદા, મુલતાની, ધ્રુપ, શંકરો, પુરીઆ, ખમાચ, પરજ, જંગલો, શ્રાવન, સીંધુરા, સોહીની, પ્રભાત, કલ્યાન, હમીર–કલ્યાન, શામ–કલ્યાન, ભુપાલી–કલ્યાન, અને કમોદ–કલ્યાન, પીલુ, બેહાગ, કાલીંગડો, કાફી, સીંધ, જીલ્લો, કેસુરી, કોસીઆ, બીમપલાસ, દેવગીરી, જોનપુરી, અને બાહાર

ઉપરાંત જફ્ર, આતેશ, નાસીખ, નઝીર, આબાદ, સાદીક, તુરાબ, તમન્ના, અજમત, દરદ, કીશન, અલફી, નેઆજ, આફ્ત, ફીરોજશાહ, મોહકમ, સોજ, સૌદા, સાદાન, બકા, હેરત, મીર, બલહાર, કૌસર, મોમીન, અમાનત, શોકૂ, કલનદર, મહમદ, વલી, હસરત, વાહેદ, સબર, મુનેસ, જમીમુએ, મોહમદ, મોજ, અને રૂસ્તમ ઇરાંની એ સર્વે નામાચા સાહેરોની ઉમદા હજારો ગજલો, હોરી, લાવની વગેરે છે જેની વીગત આપવી ઘણી લંબાણુ થઇ પડે.

કીંમત ૬૦૦ સફાના પુસ્તકની ફકત, રૂ ૧॥.